

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Marek Kratěna

**Daňové povinnosti fyzických osob plynoucí
z činností s kryptoaktivy**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Kotáb, Ph.D.

Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 17. 11. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 163 275 znaků včetně mezer.

Marek Kratěna

V Praze dne 17. 11. 2022

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu JUDr. Petru Kotábovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení práce, připomínky a cenné rady, které mi při jejím zpracování poskytl. Dále pak chci poděkovat mým rodičům, prarodičům a blízkým za to, že mě celou dobu mého studia na fakultě podporovali.

Obsah

Úvod.....	1
1. Vymezení kryptoaktiv.....	3
1.1. Současná právní úprava Evropské unie.....	3
1.2. Připravovaná právní úprava Evropské unie	5
1.3. Regulace kryptoaktiv v členských státech EU	6
1.4. Právní úprava českého právního systému	7
2. Vymezení kryptoměn.....	8
2.1. Měna, peníze a kryptoměna	9
2.2. Investiční nástroje a kryptoměna.....	11
2.3. Právní povaha kryptoměn.....	12
2.3.1. Kryptoměna podle České národní banky.....	12
2.3.2. Kryptoměna podle Ministerstva financí ČR.....	14
2.3.3. Kryptoměna podle Generálního finančního ředitelství	16
2.4. Blockchain.....	17
2.5. Dělení kryptoměn	18
2.5.1. Coiny	18
2.5.2. Tokeny	18
3. Bitcoin.....	21
3.1. Těžba bitcoinu	21
3.2. Anonymita bitcoinu.....	23
3.3. Nakládání s bitcoiny	24
3.3.1. Bitcoin peněženka.....	25
3.3.2. Ztráta přístupu k bitcoinu	25
4. Daň.....	26
4.1. Druhy daní.....	28

5. Problematika zdaňování nakládání s kryptoaktivy fyzickými osobami.....	29
5.1. Daň z příjmů fyzických osob	33
5.1.1. Příjmy ze závislé činnosti	36
5.1.2. Příjmy ze samostatné činnosti	39
5.1.3. Příjmy z kapitálového majetku	41
5.1.4. Příjmy z nájmu.....	42
5.1.5. Ostatní příjmy	42
5.2. Daň z přidané hodnoty	46
5.3. Daň z příjmů právnických osob	52
5.4. Ostatní druhy daní	54
5.4.1. Daň z nemovitých věcí	54
5.4.2. Silniční daň	54
5.4.3. Daň z hazardních her	55
5.4.4. Spotřební daně	55
5.4.5. Energetické daně.....	55
Závěr.....	57
Seznam použitých zdrojů	61
Abstrakt	69
Abstract	70
Klíčová slova.....	71
Key words	72

Úvod

Představme si svět, ve kterém je jednotlivec středobodem, založený na myšlence důvěry k lidské přirozenosti. Svět, ve kterém se lidé seskupují s vidinou bezpečí a zajištění, ale zároveň si uvědomují svoji zranitelnost v případě svěřenímoci do rukou svých zástupců. Svět, ve kterém existují další nástroje, pomocí kterých může být realizována a zajišťována svoboda a jednotlivci nemusí alespoň částečně nést někdy až drtivé následky za politická rozhodnutí zvolených nebo jinak ustanovených zástupců. I takové myšlenky mohly stát za zrodem jednoho z nejnovějších fenoménů finančního práva a dnešní doby, kterým jsou kryptoaktiva.

Ústředním termínem diplomové práce jsou kryptoaktiva, jakožto nejnovější zastřešující označení aktiv, která se vyznačují svými společnými vlastnostmi. Vzhledem k rychlosti technologického vývoje a naopak pomalé, ale nutno připomenout, oprávněně zdrženlivé legislativní úpravě, panuje nejistota nejen v právním zařazení těchto aktiv, ale i v samotném názvosloví. U většiny laické veřejnosti se vžilo pojmenování kryptoměna. Dá se skoro s jistotou říci, že takové mylné pojmenování je oprávněné proto, že právě ona stála za zrodem kryptoaktiv a jejich popularitou. U identifikace zrodu tohoto fenoménu můžeme být ještě konkrétnější a takové prvenství udělit bitcoinu. Nejznámější kryptoměně, která správně interpretovala nově vzniklou technologii sdílených registrů a jejíž dosud neznámý autor ustoupil buď dobrovolně, nebo shodou náhod od lidské sobeckosti. Je možné, že příčinou k jejímu vytvoření stála ještě prostší myšlenka, která pramenila v čistém nadšení tvůrce novou technologií a pokusem její implementace v širším měřítku. Zprvu se jednalo o technologii, která dokázala nadchnout jen úzkou skupinu nadšenců, ale již po několika letech bitcoin a jeho výhody začaly být rozpoznávány i širší veřejností. V tu chvíli bylo patrné, že se nejedná jen o krátkodobý trend, ale formu nového aktiva, kterou je nutné legislativně upravit. Sice již nejsme u úplného zrodu kryptoměn a existuje již nespočet publikací, které se jejich povaze věnují, ale jsme u zrodu a utváření legislativního přístupu jak na evropské úrovni, tak na úrovni jednotlivých členských států. V této práci si kladu za jeden z cílů nejen kryptoaktiva definovat a přiblížit jejich povahu a fungování běžnému čtenáři, ale zároveň se věnovat nejnovějším legislativním počínům a přístupům, jak na evropské tak na tuzemské právní úrovni.

Při postupné adopci kryptoaktiv právním světem se setkáváme s různými překážkami. Těmi je například jejich sporné a problematické zařazení mezi peníze, měnu nebo investiční nástroje a z nich pramenícího problému v souvislosti s daňovou povinností. Dnes je již jisté, že právě i tato povinnost je předmětem sporů a nejistot obklopujících kryptoaktiva, a proto je záměrem této práce přiblížit čtenáři konkrétně tuto stránku provázející kryptoaktiva.

Charakteristickou vlastností kryptoaktiv je jejich decentralizace. I přes to je nutné při nakládání s nimi respektovat obecnou právní úpravu a přiznat si, že ani takto liberální systém se daním nevyhne. Pro správné uchopení a zařazení vzniku daňových povinností při různorodých způsobech nakládání s kryptoaktivy je nutné definovat a objasnit problematiku při pokusu podřazení tohoto pojmu pod již zmíněné peníze, měnu a investiční nástroje. Po seznámení se s přístupem legislativních autorit ke kryptoaktivům je možné přistoupit k zařazení činností s nimi pod příslušné daně tuzemské daňové soustavy. Ačkoliv způsobů nakládání s kryptoaktivy existuje mnoho, je účinnější věnovat pozornost jen užšímu výběru nejběžnějších činností. Jak již bylo uvedeno, tak s kryptoaktivy a především s kryptoměnou zprvu operoval úzký okruh nadšenců, tedy fyzických osob. Během popularizace kryptoaktiv s nimi nakládalo čím dál více fyzických osob. Dnes je již běžným tvrzením, že pokud člověk nevládní alespoň část jakékoliv kryptoměny, zaspal dobu. Zároveň je nutné připomenout, že kryptoaktiva dokážou být vysoce nestabilním a vysoce volatilním aktivem, a proto je nutné s nimi nakládat velice obezřetně. Při nakládání s nimi může člověk tvrdě narazit a přijít o své peněžní prostředky při jejich směně, nákupu, nebo dokonce i v souvislosti se svojí daňovou povinností. Běžná veřejnost, vzhledem k decentralizovanému přístupu kryptoaktiv, nabyla dojmu, že tato aktiva nespádají pod dohled států a jejich daňovou úpravu. U mnoha lidí nedostatečně konkrétní daňověprávní úprava kryptoaktiv vyvolává nejistotu a způsobuje nepřehlednost u vzniku daňových povinností. Z toho důvodu v mnohých případech dochází k nesplnění daňové povinnosti nebo i k úmyslnému zneužití nedostatečné legislativní úpravy. K takovým krajním řešením dochází i z důvodu, že nejistota provází nejen osoby, které s kryptoaktivy nakládají, ale i státní zaměstnance, kteří daňovou povinnost doměřují. Z těchto důvodů je předmět této diplomové práce zaměřen na daňové povinnosti plynoucí z činností s kryptoaktivy pouze pro fyzické osoby. Je důležité zmínit, že způsobů nakládání s kryptoaktivy je mnoho, proto je tato práce z pohledu autora věnována těm nejdůležitějším a nejběžnějším způsobům nakládání s nimi. Největší prostor této práce je vzhledem k zaměření na fyzické osoby věnován dani z příjmů, následně dani z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) a ostatním daním. Pod jednotlivými druhy daní jsou podřazeny vybrané způsoby nakládání s kryptoaktivy a následná analýza problematiky a následného řešení, které poskytuje současná tuzemská daňověprávní úprava.

Ambicí této diplomové práce je přiblížit čtenáři charakteristické vlastnosti kryptoaktiv, ucelit právní přístup k aktivu z pohledu evropské a tuzemské právní úpravy a dále identifikovat vybrané problematické aspekty stanovení daňové povinnosti fyzických osob a následně se pokusit poskytnout správné řešení v souladu s aktuální daňověprávní úpravou. Vlastní text práce je rozdělen do pěti částí a pro zhotovení práce byla použita metoda analytická a deskriptivní.

1. Vymezení kryptoaktiv

V současnosti se nacházíme ve stále se zrychlující době exponenciálního vývoje technologií. Není proto divu, že vývoj zasáhl i obor finančního práva novou technologií, kterou souhrnně dle současného výkladu nazýváme kryptoaktiva. Historicky bylo vždy, v souvislosti s vývojem nových technologií či zavedením přelomových nástrojů, nutné zajistit jejich vhodné označení. S přílivem kryptoaktiv se v široké veřejnosti začala objevovat všemožná pojmenování, která jsou mezi sebou častokrát v běžné mluvě zaměňována. Mimo jiné mezi ně náleží například „coin“, „token“, „kryptoměna“ a další. Zaměňování termínů, které mohou mít na první pohled jen drobné odchylky, je běžným projevem nové, dosud ne natolik probádané problematiky. Mezi jedno z nejnovějších pojmenování řadíme právě i to souhrnné, tedy „kryptoaktiva“.¹ V souhrnu všech těchto nových termínů není divu, že je potřeba souhrnný pojem kryptoaktiv nejen správně zařadit, ale zároveň korektně definovat. Snahu právně regulovat kryptoaktiva projevuje nejen Evropská unie, ale i jednotlivé členské státy. Pojem kryptoaktiv je v této práci používán jako zastřešující pojem po vzoru většinového přístupu na úrovni Evropské unie.²

1.1. Současná právní úprava Evropské unie

V současné právní úpravě Evropská unie sice výslovně kryptoaktiva nedefinuje, ale definuje podřazený pojem kryptoměn neboli virtuální měnu ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (dále jen směrnice AMLD V). Tato směrnice definuje virtuální měnu jako: *„digitální reprezentaci hodnoty, která není vydána či garantována centrální bankou ani orgánem veřejné moci, není nutně spojena se zákonně stanovenou měnou a nemá právní status měny či peněz, je však fyzickými nebo právníckými osobami přijímána jako prostředek směny a může být elektronicky převáděna, uchovávána a obchodována“*.³

¹ METCALFE, William. Ethereum, Smart Contracts, DApps. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 77-93. ISBN 978-981-15-3376-1. s. 81-82

² HOBZA, Martin. Kryptoaktiva: aktuální regulační trendy. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 193-200. ISBN 978-80-7598-591-0. s. 193

³ Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. čl. 3, písm. d) bod 18.

Evropská unie nepovažuje takovou právní regulaci za dostatečnou a už v tuto chvíli vede kroky k poskytnutí harmonizovaného rámce pro kryptoaktiva, jakožto zastřešujícího pojmu. Takové kroky vede z toho důvodu, že na tato aktiva se ve většině případů nevztahují žádné stávající právní předpisy v oblasti finančních služeb, a nutnost harmonizace regulace Evropská unie shledává především v ochraně spotřebitele, investorů a celkové ochraně integrity trhu. Obdobný postoj k nutnosti právní regulace těchto aktiv nalezneme i ve zprávě ze dne 9. ledna 2019, kdy Evropský orgán pro bankovníctví (European Banking Authority, dále jen „EBA“) a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (European Securities and Market Authority, dále jen „ESMA“) zveřejnily doporučující zprávy pro Evropskou komisi týkající se vhodnosti regulace.⁴ V současné době v členských státech panuje roztržštěnost a několik členských států již zavedlo vlastní opatření související s kryptoaktivy.⁵

Evropský orgán pro cenné papíry a trhy usiluje především o lepší fungování vnitřního trhu, včetně důkladné, účinné a jednotné úrovně regulace, dohledu, o zajištění integrity, transparentnosti, účinnosti a řádného fungování finančních trhů.⁶ ESMA v souladu se svými pravomocemi vydala doporučující zprávu, ve které doporučuje kryptoaktiva regulovat, a to mimo jiné z obavy, že za pomoci těchto aktiv může docházet k páchání trestné činnosti, kterou je příkladmo podplácení, kybernetické útoky nebo praní špinavých peněz. I přes tato rizika orgán považuje kryptoaktiva za výhodná, pokud budou řádně právně regulována.⁷

⁴ Report with advice for the European Commission on crypto-assets. In: *European Banking Authority* [online]. 09. 01. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493daa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf?retry=1> a Advice. Initial Coin Offerings and Crypto-Assets. In: *European Securities and Markets Authority* [online]. 09. 01. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-1391_crypto_advice.pdf

⁵ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. s. 4-9. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>

⁶ ESMA. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/vykon-dohledu/mezinarodni-aktivity/esma/>

⁷ Advice. Initial Coin Offerings and Crypto-Assets. In: *European Securities and Markets Authority* [online]. 09. 01. 2019 [cit. 2022-03-08]. s. 4. Dostupné z: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-1391_crypto_advice.pdf

1.2. Připravovaná právní úprava Evropské unie

Definici kryptoaktiv, jako takových v právní úpravě Evropské unie nalezneme až v připravovaném nařízení o trzích s kryptoaktivy (Markets in Crypto-Assets, dále jen „MiCA“)⁸ a s termínem kryptoaktiv nadále pracuje připravované nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologiích sdíleného registru (Pilot Regime, dále jen „Pilot režim“)⁹. Navrhovaná úprava se především zaměřuje na právní úpravu nakládání s kryptoaktivy, která nespadá pod současnou evropskou právní úpravu na finančním trhu, vydavatele kryptoaktiv, informace o nabídce kryptoaktiv veřejnosti a jednotlivá práva a povinnosti spojená s kryptoaktivy. Je tedy primárně zaměřena na ochranu spotřebitele při kontaktu s vydavateli a obchodníky s kryptoaktivy.¹⁰ Navrhovaná úprava obsahuje i úpravu dohledových orgánů.¹¹ Samotná kryptoaktiva návrh nařízení MiCA definuje následovně: „*Kryptoaktivem je digitální zachycení hodnoty nebo práv, které může být převáděno a ukládáno elektronicky pomocí technologie sdíleného registru nebo pomocí podobné technologie*“¹². Zvláštnost, která v definici stojí za povšimnutí, je již samotné základní vymezení. Navržená definice kryptoaktiv se neomezuje pouze na hodnotu, ale zároveň se rozšiřuje i na práva.

Důležitou roli sehrálo i české předsednictví v Radě Evropské unie, kterému se na konci září roku 2022 podařilo zkompletovat konečnou dohodu ohledně nařízení MiCA. Členské státy dohodu potvrdily 5. října 2022 a 10. října 2022 ji potvrdil i Hospodářský a měnový výbor. MiCA se stane stěžejním evropským předpisem, který upravuje vydávání některých druhů kryptoaktiv. Z působnosti tohoto nařízení jsou vyňaty non-fungible tokeny.¹³

⁸ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>

⁹ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologii sdíleného registru. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2020 [cit. 2022-03-08], 2020/0267. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020PC0594>

¹⁰ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. s. 1-2. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>

¹¹ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. s. 116. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>

¹² Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. s. 35, článek 3 odst. 2. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>

¹³ České předsednictví úspěšně dokončilo projednávání nařízení o trzích s kryptoaktivy. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 11. 10. 2022 [cit. 2022-11-1]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/ceske-predsednictvi-uspesne-dokoncilo-pr-49002/>

1.3. Regulace kryptoaktiv v členských státech EU

Jednotlivým státům se nabízí široké spektrum přístupu, jakým způsobem může být zaujat postoj k regulaci či neregulaci kryptoaktiv. Státy mohou na jednom konci spektra kryptoaktiva úplně zakázat, či na tom druhém, kryptoaktiva naopak vůbec neregulovat. První konec spektra se jeví jako nelogický, naopak ten druhý je aktuálně využíván mnoha státy. Tendence kryptoaktiva neregulovat se jeví pouze jako dočasný trend, při kterém se vyčkává na vymezení postoje k problematice z pohledu Evropské unie nebo jiných států.¹⁴

Jedním z prvních států, které kryptoaktiva upravují je Malta a její Virtual Financial Assets Act.¹⁵ Tato úprava se vztahuje pouze na kryptoaktiva, která nejsou elektronickými penězi, investičním nástrojem dle maltského práva anebo virtuálním tokenem. Úprava se zaměřuje na primární nabídku kryptoaktiv a poskytovatele služeb souvisejících s kryptoaktivy. Dalším státem je Francie a její regulativní počín ve formě Plan d'Action pour la Croissance et la Transformation des Entreprises (PACTE – Action Plan for Business Growth and Transformation)¹⁶. Zvláštností této úpravy je její zčásti fakultativní rámeček. Emitenti a poskytovatelé služeb, kteří spadají pod PACTE se mohou rozhodnout, zda budou žádat o povolení dle této regulace nebo, zda budou postupovat neregulovaně. Třetím příkladem je připravovaná úprava v rukou Lichtenštejska a její TVTG (Gesetz über Token und VT-Dienstleister, Blockchain Act).¹⁷ Tento navrhovaný nástroj se oproti ostatním dvěma uplatní univerzálně i na investiční kryptoaktiva. Tedy neomezuje se pouze na ta aktiva, která nejsou upravena jinými zákony.¹⁸

¹⁴ HOBZA, Martin. Kryptoaktiva: aktuální regulatorní trendy. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 193-200. ISBN 978-80-7598-591-0. s. 194

¹⁵ VIRTUAL FINANCIAL ASSETS ACT. AN ACT to regulate the field of Initial Virtual Financial Asset Offerings and Virtual Financial Assets and to make provision for matters ancillary or incidental thereto or connected therewith. In: *Ministry for Justice, Culture and Local Government* [online]. 01. 11. 2018 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://legislation.mt/eli/cap/590/eng>

¹⁶ LOI no 2019-486 du 22 mai 2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises. In: *Légifrance. Le service public de la diffusion du droit* [online]. 22. 05. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038496102?init=true&page=1&query=2019-486&searchField=ALL&tab_selection=all

¹⁷ BERICHT UND ANTRAG DER REGIERUNG AN DEN LANDTAG DES FÜRSTENTUMS LIECHTENSTEIN BETREFFEND DIE SCHAFFUNG EINES GESETZES ÜBER TOKEN UND VT DIENSTLEISTER (TOKEN-UND VT-DIENSTLEIS-TER-GESETZ; TVTG) UND DIE ABÄNDERUNG WEITERER GESETZE. In: *Landesverwaltung Fürstentum Liechtenstein* [online]. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://llv.li/files/srk/bua_054_2019_tvtg.pdf

¹⁸ HOBZA, Martin. Kryptoaktiva: aktuální regulatorní trendy. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 193-200. ISBN 978-80-7598-591-0. s. 197-200

1.4. Právní úprava českého právního systému

České soukromé právo kryptoaktiva řadí podle § 496 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) mezi věci nehmotné, dle § 498 odst. 2 OZ mezi věci movité, § 499 OZ věci zastupitelné a dle § 500 OZ věci zužitelné. Kryptoaktiva mají svou povahou nejbližší k cenným papírům podle § 514 a násl. OZ, ale kryptoaktiva nenaplnují všechny povinné vlastnosti cenných papírů. Cenný papír je definován jako listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.¹⁹ Přičemž v případě, že je cenný papír nahrazen zápisem do příslušné evidence a nelze-li jej převést jinak než změnou zápisu v této evidenci, jedná se o zaknihovaný cenný papír.²⁰ Cenné papíry musí mít dle zákonné definice formu listiny a s tímto stěžejním kritériem se ztotožňuje i většinový názor odborné veřejnosti. Existují i názory, které nutnost formy listiny zpochybňují, avšak tato problematika není hlavním předmětem této práce, a proto je přebírán většinový názor. Na základě tohoto předpokladu kryptoaktiva, která se vyznačují především svou dematerializovanou formou, definici cenného papíru nenaplnují.²¹

Pojem kryptoaktiv na národní úrovni doposud právně upraven není. I přesto je termín kryptoaktiv používán už na úrovni České národní banky (dále jen „ČNB“). Je dosti pravděpodobné, že krok k právní regulaci by při připravovaném nařízení Evropské unie byl kontraproduktivní. Česká republika zaujala konzervativní postoj a s právní úpravou vyčkává na schválení připravovaného nařízení na úrovni Evropské unie a následně provede její transpozici.²²

V současné době úpravu kryptoaktiv nalezneme pod starším názvoslovím virtuální aktiva pouze v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti“). V daném zákoně, který transponuje již dříve zmíněnou směrnici AMLD V, v § 4 odst. 8 zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti virtuální aktiva definuje společně s osobami poskytujícími služby s nimi spojené: „*Osobou poskytující služby spojené s virtuálním aktivem se pro účely tohoto zákona rozumí osoba, která jako předmět své podnikatelské činnosti kupuje, prodává, uchovává, pro jiného spravuje, převádí nebo zprostředkovává nákup nebo prodej virtuálního aktiva,*

¹⁹ § 514 zákona č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ § 525 zákona č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²¹ HORÁK, Filip a Kristýna TUPÁ. Čeká krypto aktiva přival regulace? In: *KPMG Legal* [online]. 06. 02. 2019 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.kpmglegal.cz/blog/ceka-krypto-aktiva-prival-regulace>

²² Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB? In: *Česká národní banka* [online]. 19. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trhu/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>

poskytuje finanční služby týkající se nabídky nebo prodeje virtuálního aktiva, případně poskytuje jiné obdobné služby spojené s virtuálním aktivem“.

Jak už bylo dříve zmíněno s pojmem kryptoaktiv pracuje i ČNB, následuje navrhovanou právní úpravu Evropské unie a vzdaluje se od staršího označení „virtuální aktiva“. Ve svém stanovisku k obchodování s převodními tokeny řadí virtuální měny nebo kryptoměny pod kryptoaktiva. Za definiční znak jim přiřazuje skutečnost, že do kryptoměn (ČNB je v publikaci nazývá převodními tokeny) nejsou vtělena práva vlastníka vůči jiné osobě a umožňují pouze převody v rámci vlastního, a případně i dalšího distribuovaného registru.²³

2. Vymezení kryptoměn

Pod kryptoaktiva můžeme podřadit pojem kryptoměn, jakožto pojem s přívlastkem krypto, který je v běžné mluvě pravděpodobně nejrozšířenější. I přes rozšířenost tohoto termínu může být samotné zařazení a jeho definice do jisté míry problematická.²⁴

Termín kryptoměn slovník definuje, jakožto digitální měnu, užívající šifrované techniky k regulaci vytváření a převodu jednotek, a který funguje bez kontroly jakékoliv centrální banky.²⁵ Jiný Oxfordský slovník definici doplňuje tím, že se jedná o jakýkoli systém elektronických peněz.²⁶

V posledních několika letech dochází ke stále se zrychlujícímu vývoji informačních technologií, které ovlivňují i vývoj nových platebních nástrojů. Společně s tímto vývojem byla vytvořena kryptoměna, která byla vytvořena s kryptografickými prvky. Tato kryptografie, podle které tato měna získala své přívlastko, zajišťuje její bezpečnost, převážnou anonymitu a decentralizaci. Hodnota kryptoměn je založena na aktuální nabídce a poptávce, což zajišťuje ochranu proti jejich devalvaci. Při nákupu kryptoměn dochází k jejich uložení do osobní digitální peněženky. Tato peněženka slouží jako klíč do systému a při zachování převážné anonymity vlastníka, umožňuje následnou směnu kryptoměn za fiat měnu, směnu za zboží či služby nebo

²³ Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB? In: *Česká národní banka* [online]. 19. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financi-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>

²⁴ DAYI, Faruk. The Global Financial System's New Tool: Digital Money. In: HACIOGLU, Umit, ed. *Blockchain Economics and Financial Market Innovation: Financial Innovations in the Digital Age*. Singapore: Springer, 2019, s. 17-39. ISBN 978-3-030-25275-5. s. 25-27

²⁵ Definition of cryptocurrency. In: *Lexico.com* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.lexico.com/en/definition/cryptocurrency>

²⁶ Definition of cryptocurrency. In: *Oxford Learner's Dictionaries* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/cryptocurrency?q=cryptocurrency>

směnu za jiné kryptoměny. Každý transfer kryptoměn je následně ve své šifrované podobě sdílen se všemi uživateli a zanesen do blockchainu, který je detailně popsán v kapitole 2.4.²⁷

2.1. Měna, peníze a kryptoměna

Při laickém pohledu na termín kryptoměn jej mnozí připodobní k měně a k penězům. Peníze jsou ekonomickým termínem, naopak měna je termínem převážně právním.²⁸ Za peníze je obecně považováno jakékoliv aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo při úhradách dluhů.²⁹ Peníze jsou dle teorie peněz definovány třemi základními vlastnostmi. Naplnění těchto základních vlastností může být u kryptoměn problematické.

První ze základních vlastností, které musí peníze naplňovat je její využití, jakožto prostředku směny. Z počátku vývoje kryptoměn bylo skoro nemožné je k tomuto účelu využívat, z důvodu novosti této technologie a nedostatečné akceptace veřejností. S postupem času a akceptací kryptoměn širší veřejností se začala tato aktiva jako prostředek směny využívat, avšak ani v této době nedosahují takové využitelnosti, jako tradiční peníze. K tomu, aby kryptoměna byla lehce směnitelná, by bylo potřeba zavést po vzoru tradičních peněz například bankovky, které by zaručovaly jejich snadnou možnost směnitelnosti za zboží či služby. Tradiční peníze se obecně vyznačují svou vysokou likviditou. Pokud bychom chtěli zajistit obdobnou míru likvidity u kryptoměn, musel by například každý obchodník disponovat takovou technologií, která by platby dokázala zprostředkovávat. Některé z vyjmenovaných způsobů by sice zvýšily likviditu předmětných aktiv, ale zároveň by do určité míry byly v rozporu s jejich samotnou podstatou. K použití kryptoměn k účelu směny může v dnešní době sloužit například telefon nebo počítač s připojením k internetu. Avšak k takovým prostředkům nemusí mít každý člověk přístup a starší generace některé z těchto prostředků využívat nechtějí. I z těchto důvodů může být využití kryptoměn, jakožto prostředku směny, i v dnešní době stále složité.³⁰

Druhou z vlastností, kterou kryptoměna nenaplnuje, je nemožnost jejího použití, jakožto měřítka hodnoty veškerého zboží nebo statků. Peníze lze dle této funkce považovat za univerzální

²⁷ DAYI, Faruk. The Global Financial System's New Tool: Digital Money. In: HACIOGLU, Umit, ed. *Blockchain Economics and Financial Market Innovation: Financial Innovations in the Digital Age*. Singapore: Springer, 2019, s. 17-39. ISBN 978-3-030-25275-5. s. 25-27

²⁸ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 186

²⁹ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. Praha: Management Press, s.r.o., 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7. s. 50

³⁰ DAYI, Faruk. The Global Financial System's New Tool: Digital Money. In: HACIOGLU, Umit, ed. *Blockchain Economics and Financial Market Innovation: Financial Innovations in the Digital Age*. Singapore: Springer, 2019, s. 17-39. ISBN 978-3-030-25275-5. s. 19

zboží, které je schopno vyjadřovat hodnotu jiného zboží. Taková funkce umožňuje vzájemně zboží porovnávat. Musí se tedy jednat o jednotku, která vyjadřuje ceny všech ostatních aktiv, což kryptoměna neumí.³¹

Třetí z vlastností je využití měny, jakožto uchovatele hodnoty. Hodnota moderních měn podléhá strategickému rozhodování centrálních bank jednotlivých států. Kryptoměny díky své decentralizaci takovému rozhodování podléhat nemohou a jejich hodnota je určována čistě dle aktuální nabídky a poptávky na trhu a vyznačuje se velkou volatilitou.³²

Na základě výše uvedených aspektů peněz je velmi problematické označit kryptoměny za peníze a dle většinového názoru se o peníze nejedná. I přesto se stále zvyšuje počet lidí, kteří kryptoměny používají jako platební prostředek. Celkově se kryptoměna dá považovat spíše za digitální komoditu, jelikož její cena je určována podle nabídky a poptávky na trhu. Ale na rozdíl od komodit, kryptoměny nemají žádnou vlastní hodnotu.³³

Kryptoměny se od tradičních peněz odlišují i v mnoha dalších aspektech. Mohou být nakupovány skrze telefon či počítač s připojením k internetu nebo v dedikovaných bankomatech a směnárnách. Veškeré provedené transakce jsou šifrované, původce ani příjemce platby tedy není lehce zjistitelný. Při kombinaci šifrované sítě a decentralizované povahy kryptoměn je ztížen i dohled státních orgánů nad pohybem transakcí. Samotné náklady na transfery jsou v porovnání s tradiční měnou u některých druhů kryptoměn levnější a nákup a prodej kryptoměn může být uskutečněn kdykoliv, není potřeba čekat na otevření burz. I přes nehmotnou povahu kryptoměn existuje potenciální riziko krádeže ve virtuálním prostředí. Takové riziko je minimalizováno ochranným algoritmem, blockchainem a šifrováním sítě. Decentralizace systému má i své další nevýhody. V případě krádeže není možné činit jakékoliv kroky k navrácení odcizené výše kryptoměn. Stejně úskalí čeká i ty, kteří omylem zašlou transakci na jiný účet, jakékoliv stornování transakce je nemožné.³⁴

Kryptoměny nemůžeme podřadit ani pod měny, jelikož nenaplnují jejich základní vlastnost. Za měnu považujeme takové peníze, za kterými stojí určitá autorita. Historicky takovou autoritou byl například panovník a dnes jí je hlavně stát, který stanoví podmínky její existence a

³¹ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 186-187.

³² DAYI, Faruk. The Global Financial System's New Tool: Digital Money. In: HACIOGLU, Umit, ed. *Blockchain Economics and Financial Market Innovation: Financial Innovations in the Digital Age*. Singapore: Springer, 2019, s. 17-39. ISBN 978-3-030-25275-5. s. 26-27

³³ Committee on Payments and Market Infrastructures. Digital currencies. In: *Bank for International Settlements* [online]. 2015 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.bis.org/cpmi/publ/d137.pdf>

³⁴ DAYI, Faruk. The Global Financial System's New Tool: Digital Money. In: HACIOGLU, Umit, ed. *Blockchain Economics and Financial Market Innovation: Financial Innovations in the Digital Age*. Singapore: Springer, 2019, s. 17-39. ISBN 978-3-030-25275-5. s. 30-32

používání. Pro stát se jedná o projev svrchovanosti nad svým územím. V dnešní době lze pozorovat, že takovou autoritou může být i nadstátní instituce, například Evropská unie a její společná měna euro nebo Mezinárodní měnový fond a její kvaziměna nazývaná zvláštní práva čerpání (Special Drawing Rights – SDR). Měna je definována jako konkrétní soustava peněz zavedená v určitém státě a systematicky upravená právním řádem tohoto státu. Z takového vymezení měny je patrné, že je plně v rozporu s původní myšlenkou kryptoměny³⁵, kterou nespravuje žádná autorita.³⁶

2.2. Investiční nástroje a kryptoměna

Většina držitelů kryptoměn tato aktiva v dnešní době nepoužívá jako prostředek směny, ale díky své charakteristické volatilitě spíše jako investici. Některé kryptoměny jsou volatilnější než ostatní a paradoxně nejznámější bitcoin náleží mezi jedny z nejméně volatilních kryptoměn.³⁷

Pokud kryptoměna není měnou ani penězi, nabízí se nám otázka, zda není investičním nástrojem podle § 3 odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „ZPKT“). Dané ustanovení uvádí taxativní výčet všech investičních nástrojů, mezi které řadíme například investiční cenné papíry, cenné papíry kolektivního investování nebo nástroje peněžního trhu. Jednotlivé pojmy jsou dále rozvedeny v § 3 odst. 2 až 4 ZPKT. Kryptoměna stejně jako kryptoaktiva má nejbližší k cenným papírům podle § 514 OZ, ale nespĺňuje jejich hmotnou povahu a nemůže pod ně být podřazena. Kryptoměna v taxativním výčtu investičních nástrojů chybí, nelze ji podřadit pod jiné nástroje, a tudíž nemůže být jako investiční nástroj regulována. Obdobně se ke kryptoměnám názorově staví i ČNB, více v kapitole 2.3.1.³⁸

Český právní řád právní úpravu investičních nástrojů transponoval skrze směrnici EU MiFID II³⁹, která investiční nástroje pojmenovává jako finanční nástroje. Tato směrnice, stejně jako naše národní úprava, zastává taxativní výčet nástrojů, který kryptoměny neobsahuje a neumožňuje kryptoměny pod ostatní nástroje podřadit.

³⁵ NAKAMOTO, Satoshi. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. In: *bitcoin.org* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

³⁶ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 186.

³⁷ POPOV, Artem. Low-Volatility Cryptocurrencies: The Different Types, Their Potentials And The Underlying Technology. In: *Forbes* [online]. 16. 01. 2020 [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2020/01/16/low-volatility-cryptocurrencies-the-different-types-their-potentials-and-the-underlying-technology/?sh=6e05e7702977>

³⁸ MARTINÍK, Pavel. Virtuální měny jako investiční nástroje: Dopady do českého práva. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 209-215. ISBN 978-80-7598-591-0. s. 209-212

³⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (přepřacované znění)

Odlišný názor zastává M. Hobza⁴⁰, který tvrdí, že i přes absenci pojmu v taxativním výčtu investičních nástrojů v ZKPT, lze kryptoměny podřadit pod jiný z vyjmenovaných investičních nástrojů za pomoci výkladových metod. M. Hobza tvrdí, že veřejnoprávní regulace kryptoměn jako investičního nástroje není nutné řadit pod soukromoprávní regulaci cenných papírů podle OZ⁴¹. Za tohoto předpokladu by kryptoměna nemusela splňovat fyzickou povahu cenného papíru, kterou vyžaduje soukromoprávní OZ, a dle ZPKT⁴² by se dala považovat za investiční nástroj, podřadila by se pod cenné papíry a vztahovala by se na ní specifická regulace.⁴³ Tento výkladový postoj svým stanoviskem ČNB vyvrátila a zastala se vázanosti k soukromoprávní regulaci cenných papírů. Pokud by byl kryptoměnám přiznán statut investičních nástrojů, vázalo by se k nakládání s nimi mnoho povinností a nutnost zajistit si oprávnění právě od ČNB. V současné době na základě právní úpravy není možné kryptoměny pod investiční nástroje řadit, bylo by tak možné pouze za předpokladu rozšíření taxativního výčtu nebo změny povahy ustanovení na výčet demonstrativní.⁴⁴

2.3. Právní povaha kryptoměn

Pokud tedy kryptoměna není penězi, měnou, ani investičním nástrojem, ačkoliv jisté aspekty těchto pojmů naplňuje, čím tedy je? Kryptoměny jsou stále na počátku svého vývoje i co se týče právního vymezení. Z toho důvodu se toto neprobádané území stále vyvíjí a musíme vycházet z neaktuálnějších východisek předních orgánů státu, abychom věděli, jak ke kryptoměně v různých právních oblastech přistupovat.

2.3.1. Kryptoměna podle České národní banky

Česká národní banka na kryptoměny razí obdobný názor, jako teorie finančního práva. ČNB vydala k povaze kryptoměn neboli k převodním tokenům oficiální stanovisko, v kterém je zařazuje následovně: „*Převodní tokeny nejsou penězi v ekonomickém ani právním smyslu. Data evidovaná v distribuovaných registrech jednotlivých krypto aktiv nemají charakter pohledávek*

⁴⁰ HOBZA, Martin. ICO a tokeny optikou práva kapitálového trhu: mohou být tokeny investičními cennými papíry? *Bulletin advokacie*, 2019, č. 3. ISSN 1210-6348. s. 41-46.

⁴¹ § 514 zákona č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴² § 3 odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ HOBZA, Martin. ICO a tokeny optikou práva kapitálového trhu: mohou být tokeny investičními cennými papíry? *Bulletin advokacie*, 2019, č. 3. ISSN 1210-6348. s. 41-46.

⁴⁴ MARTINÍK, Pavel. Virtuální měny jako investiční nástroje: Dopady do českého práva. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 209-215. ISBN 978-80-7598-591-0. s. 213-215

*znějících na měnu určitého státu za centrální bankou tohoto státu, úvěrovými institucemi ani dalšími poskytovateli platebních služeb. Převodní tokeny tudíž nepředstavují bezhotovostní peněžní prostředky ani elektronické peníze podle § 4 odst. 1 ZPS, resp. peněžní prostředky ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) ZPS.*⁴⁵

Následně ČNB ve svém stanovisku jmenuje jednotlivé činnosti související s kryptoměnou, u kterých není zapotřebí oprávnění ČNB. Takovou činností je nákup a prodej kryptoměn na vlastní účet, jelikož nákup nepředstavuje žádnou z platebních služeb dle § 3 odst. 1 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku (dále jen „ZPS“) ani bezhotovostní obchod s cizí měnou podle § 3 odst. 2 ZPS. Nákup či prodej kryptoměn za české koruny nebo jinou měnu nesplňuje znaky směnárenského obchodu podle § 2 odst. 1 zákona č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti (dále jen „ZSČ“), protože není splněn znak hmotné podoby předmětu nákupu a není ani splněn znak spočívající ve „znění na určitou měnu“. Dále není nutné mít oprávnění k provádění plateb mezi kupujícími a prodávajícími výlučně za účelem zaplacení za nakoupené kryptoměny. Stejně tak není třeba oprávnění ke směně kryptoměn za zboží a služby, jedná se o směnu ve smyslu ustanovení § 2184 OZ. Kryptoměny zároveň nevykazují znaky investičního nástroje podle § 3 ZPKT, protože v nich není vtěleno právo. K obchodování s nimi není třeba oprávnění ČNB a nepodléhá ani jejímu dohledu. Naopak mezi činnosti související s kryptoměnou, které vyžadují oprávnění ČNB se řadí především obchodování s deriváty na určitou kryptoměnu, správa majetku investorů (fondu), který je investován do kryptoměn a provádění převodů peněžních prostředků v souvislosti s organizací obchodů s kryptoměnami (např. v rámci směnárny). Z výše uvedených pravidel vychází, že subjekty s příslušným oprávněním ČNB nesmějí obchodovat s kryptoměnou nad rámec správy vlastního majetku, případně nad rámec činností povolených ČNB podle předchozího odstavce, tedy způsobem vyžadujícím jiné podnikatelské oprávnění.⁴⁶

K povaze kryptoměn a konkrétně bitcoinu se během konference Investiční výhledy: Kryptoměny, investiční zlato vyjádřil člen bankovní rady ČNB Oldřich Dědek. V průběhu debaty o povaze bitcoinu a zda je či není měnou a uchovatelem hodnoty Oldřich Dědek pronesl, že bitcoin není měna, ale aktivum. Důvodem k tomuto jeho závěru je především to, že bitcoin nesplňuje

⁴⁵ Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB? In: *Česká národní banka* [online]. 19. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>

⁴⁶ Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB? In: *Česká národní banka* [online]. 19. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>

kritéria, která by každá měna měla mít. Dále dle svého názoru vyvrací, že se jedná o zúčtovací jednotku, transakční měnu nebo uchovatele hodnoty.⁴⁷

Za měnu je nepovažuje, a dokonce se k tomuto tématu ve svých rozhovorech obdobně staví, dnes již bývalý viceguvernér, Mojmir Hampl. Dle jeho osobního názoru kryptoměny nejenže nenaplňují klasické charakteristiky měny, ale zároveň je naplňovat nemohou. Jedná se o koncept založený na imitaci fyzické těžby, mechanického uvolňování měny do oběhu a limitovaného finálního počtu jednotek. Všechny tyto vlastnosti kryptoměnám dodávají plně odlišné vlastnosti a není možné očekávat, že se budou chovat stejně, jako jiné elastické peníze. Rozdíl můžeme sledovat i v přístupu k nim v běžné populaci. Většina držitelů kryptoměn se pyšní tím, jak je kryptoměna úspěšná a jak moc zvýšila svoji hodnotu. Držitelé tedy mají neustálou tendenci kryptoměny přepočítávat na běžné měny, sledují její výkyvy a ve výsledku neplánují tuto měnu dlouhodobě držet k tomu, aby s ní mohli nakládat jako s tradiční měnou. Z těchto charakteristik je patrné, že se kryptoměna chová spíše jako komodita než jako měna. Postoj bývalý viceguvernér shrnuje jednoduchým heslem: „nepomáhat, nechránit, neškodit, nevodit za ruku“.⁴⁸

2.3.2. Kryptoměna podle Ministerstva financí ČR

Stejný názorový postoj ke kryptoměnám neboli k digitálním měnám zaujalo i Ministerstvo financí ČR (dále jen „MF“) ve svém sdělení k účtování a vykazování digitálních měn.⁴⁹ Kryptoměnu definuje následovně: „Pro účely tohoto sdělení se digitální měnou rozumí digitální nositel hodnoty. Jedná se o nehmotné aktivum, které je elektronicky vytvořeno a uloženo. Digitální měny nejsou vydávány či regulovány centrální bankou ani orgánem veřejné moci a nemají právní status měny. Digitální měny jsou však akceptovány některými fyzickými či právníckými osobami jako majetek, který je možné převádět, uchovávat, anebo s ním obchodovat.“⁵⁰

Mimo tuto definici cituje výše zmíněné stanovisko v kapitole 2.3.1 vydané ČNB dne 10. února 2014 k obchodování s bitcoiny a souhlasí se závěry tohoto stanoviska. Zároveň

⁴⁷ EMUN Family Office_KONTINUITA HODNOT. Kryptoměny, investiční zlato. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2021 [cit. 2022-10-07]. Dostupné z: <https://youtu.be/l77CXqo4s3w>

⁴⁸ WOLF, Karel. Náš postoj ke kryptoměnám? Nepomáhat, nechránit, neškodit, nevodit za ruku. In: *Česká národní banka* [online]. 21. 12. 2017 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/verejnost/servis-pro-media/autorske-clanky-rozhovory-s-predstaviteli-cnb/Nas-postoj-ke-kryptomenam-Nepomahat-nechranit-neskodit-nevodit-za-ruku/>

⁴⁹ Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Ucetnictvi_2018_Sdeleni-MF-k-uctovani-a-vykazovani-digitalnich-men.pdf

⁵⁰ Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Ucetnictvi_2018_Sdeleni-MF-k-uctovani-a-vykazovani-digitalnich-men.pdf

u kryptoměny je popírána povaha cenného papíru a derivátu. Dále popisuje kryptoměny jako stále se vyvíjející aktivum, které se v dnešní době využívá k několika účelům. Především je držba kryptoměny využívána jako investice, prostředek směny, ale nejedná se o zákonné platidlo (legal tender). MF přiznává existenci směnárů, které zprostředkovávají nákup a prodej kryptoměn nebo společností, které kryptoměny těží. Stanovisko se dále zaměřuje na povinnost účetních jednotek vykázat kryptoměny ve svém účetnictví a doložit pohyby zejména dokumentací stavu virtuální peněženky.⁵¹

V souvislosti s kryptoměnou či virtuální měnou MF na konci roku 2018 připravilo veřejnou konzultaci k tomuto tématu. Cílem této konzultace bylo získat názor odborné veřejnosti. Právní názory a věcné závěry výsledku této konzultace nemají žádnou formální váhu, jelikož MF není oprávněno závazně vykládat právní předpisy. V daném dokumentu MF souhlasně vykládá virtuální měnu se svými již předchozími závěry podle soukromoprávní regulace cenných papírů v OZ a investičních nástrojů podle ZPKT. Od kryptoměn odlišuje kryptoaktiva, která dle výkladu mohou být finančními deriváty (opcemi, futures, swapy, forwardy a dalšími), tím pádem mohou být kryptoaktiva i investičními nástroji podle § 3 odst. 1 ZPKT. Virtuální měna v důsledku rychlého vývoje a nedostatečně rychlé implementace čelí dvěma zásadním rizikům. Prvním z nich je možné zneužití kryptoměn k praní špinavých peněz a financování terorismu. Druhým rizikem je nedostatečná obezřetnost široké veřejnosti a spotřebitelů, které může zlákat vidina rychlého výděleku v souvislosti s velkou volatilitou kryptoměn. První z možných rizik je řešeno za pomoci právní regulace zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Druhé riziko je složitější a není snadné se takovým rizikům vyvarovat za pomoci striktní právní regulace, a to už jen kvůli samotné povaze kryptoměn, její anonymitě/pseudoanonymitě a decentralizaci.⁵²

⁵¹ Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Ucetnictvi_2018_Sdeleni-MF-k-uctovani-a-vykazovani-digitalnich-men.pdf

⁵² VEŘEJNÁ KONZULTACE BLOCKCHAIN, VIRTUÁLNÍ MĚNY A AKTIVA: využití technologie blockchain k evidenci cenných papírů. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 30. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2018-11-30_Verejna-konzultace-Blockchain-virtualni-meny-a-aktiva.pdf

2.3.3. Kryptoměna podle Generálního finančního ředitelství

K povaze kryptoměn se na dotaz veřejnosti vyjádřilo Generální finanční ředitelství (dále jen „GFŘ“) v roce 2018. Ve své odpovědi cituje povahu kryptoměn vymezených podle ČNB viz kapitola 2.3.1. Na základě těchto závěrů správce daně na kryptoměny pohlíží jako na věc a podle toho ji také zdaňuje.⁵³

V březnu roku 2022 GFŘ zveřejnilo dokument, ve kterém seznamuje daňové subjekty využívající kryptoměnu s daňovými povinnostmi, které plynou z činností s kryptoměnou. V tomto vyjádření definuje pojetí kryptoměn z pohledu zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále jen „zákon o DPH“) a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Na základě neexistence speciální úpravy kryptoměn vychází GFŘ z obecných právních předpisů a potvrzuje své závěry z vyjádření k dotazu veřejnosti⁵⁴. Tedy i na základě tohoto vyjádření považuje kryptoměnu za věc nehmotnou, movitou a zastupitelnou a dále se přiklání k tvrzení, že současná právní úprava nedovoluje zařadit kryptoměny mezi peníze, elektronické peníze a investiční nástroje. V pojetí kryptoměn dále odkazuje na stanovisko zveřejněné ČNB z roku 2018⁵⁵ a potvrzuje závěr, že kryptoměny nepředstavují bezhotovostní peněžní prostředky ani elektronické peníze. GFŘ, z důvodu harmonizace DPH na úrovni Evropské unie, považuje za nutné respektovat i pojetí kryptoměn dle evropských právních předpisů a rozsudků Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“). V tomto případě je nutné vycházet především z rozsudku SDEU ve věci C-264/14 Skatteverket v. David Hedqvist, ve kterém soud dospěl k závěru, že bitcoin resp. kryptoměny představují pro účely daně z přidané hodnoty alternativní platební prostředky, které jsou používány obdobným způsobem jako zákonné platební prostředky. Ve vyjádření GFŘ sice připouští, že se v případě DPH jedná o odlišný pohled na kryptoměny než v případě přímých daní, ale odlišný pohled přisuzuje nutnosti harmonizace DPH za účelem zajištění neutrality v hospodářské soutěži na vnitřním trhu.⁵⁶

⁵³ Generální finanční ředitelství. Odpověď na veřejný dotaz: Zdanění kryptoměn. In: *SimpleTax* [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf

⁵⁴ Generální finanční ředitelství. Odpověď na veřejný dotaz: Zdanění kryptoměn. In: *SimpleTax* [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf

⁵⁵ Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB? In: *Česká národní banka* [online]. 19. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>

⁵⁶ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnamí (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

2.4. Blockchain

Charakteristické vlastnosti kryptoměn jsou zaručeny technologií blockchainu, která jí zajišťuje decentralizaci a pseudoanonymitu. Termín blockchain můžeme do češtiny překládat jako bločenkou.⁵⁷ Blockchain můžeme připodobnit k účetní knize, která je kompletována pomocí připojení k internetu, je založena na decentralizovaném základu a její chod je zajištěn neomezeným množstvím účastníků trhu. Dále blockchain můžeme přirovnat ke stále se řetězícímu souboru, který obsahuje veškeré nutné informace o transferech mezi uživateli. Jedná se tedy o novou technologii, která systematicky ukládá data a vytváří trvalou, přesnou a velmi nenákladnou databázi. Bitcoin byl první kryptoměnou, která technologii blockchainu využila.⁵⁸

Blockchain je technologie vytvořená na základě distribuovaného výpočetního výkonu, který zajišťuje jeho decentralizaci. K vytvoření a zachování bezpečné a decentralizované databáze v dnešní době nestačí takovou databázi pouze chránit bezpečnostními programy. Takové programy nedokáží být nikdy stoprocentní a vzhledem k tomu, že databáze obsahuje informace o převodech kryptoměn, mohla by být vystavena velkému útoku hackerů, kteří mají touhu se obohatit. Z tohoto důvodu je blockchain založen na zcela odlišném základu. Blockchain není uložen na jednom serveru, ale jeho přesná kopie je sdílena s každým uživatelem. Každý uživatel vlastní přesnou a úplnou kopii databáze a následně ji sdílí se všemi ostatními uživateli. Tyto sdílené databáze jsou následně pravidelně synchronizovány a jejich soulad se vzájemně kontroluje. Tento poměrně jednoduchý princip zajišťuje bezpečnost celé databáze. Pokud by se kdokoliv snažil simulovat neexistující transakci, tato transakce by byla následně porovnána s další kopií databáze a byla by identifikována jako neplatná.⁵⁹

⁵⁷ VEŘEJNÁ KONZULTACE BLOCKCHAIN, VIRTUÁLNÍ MĚNY A AKTIVA: využití technologie blockchain k evidenci cenných papírů. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 30. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2018-11-30_Verejna-konzultace-Blockchain-virtualni-meny-a-aktiva.pdf

⁵⁸ YANO, Makoto, Chris DAI, Kenichi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. Creation of Blockchain and a New Ecosystem. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 1-20 ISBN 978-981-15-3376-1. s. 3-4

⁵⁹ YANO, Makoto, Chris DAI, Kenichi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. Creation of Blockchain and a New Ecosystem. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 1-20 ISBN 978-981-15-3376-1. s. 5-6

2.5. Dělení kryptoměn

Kryptoměny můžeme podle základního dělení rozdělit na coins a tokens, které se následně dělí dál na další variace. Jednotlivé druhy kryptoměn se od sebe liší způsobem svého využití, způsobem vzniku a v možnostech nakládání s nimi.⁶⁰

2.5.1. Coins

Coins jsou takové kryptoměny, které používají svůj vlastní blockchain. Za nejznámější coin je považován bitcoin, jakožto vzor všech dalších kryptoměn.⁶¹ Coins můžeme připodobnit k základní „měně“, od které se odvíjejí další kryptoměny.⁶² Coins můžeme dále dělit právě na bitcoin, poté na altcoins vzniklé předěláním kódu bitcoinu (např. litecoin), altcoins s originálním kódem (např. bytcoin, ethereum, NEO) a hard forks bitcoinu navazující na jeho historii blockchainu (např. bitcoin cash, bitcoin gold, bitcoin diamond).⁶³

2.5.2. Tokens

Od coins se odvozují tokens, které nemají svoji vlastní platformu. Tokens jsou vytvořeny na databázích coins. Díky využití již fungujícího a bezpečného blockchainu mohou tato aktiva vznikat mnohem rychleji a nemusí přesvědčovat uživatele k připojení k nově vznikajícímu blockchainu. Většina tokenů je odvozena od etherea, který tokenům zprostředkovává bezpečnou síť.⁶⁴ Tokens plní funkci decentralizovaných aplikací, je možné s nimi nakládat jako s prostředkem směny, ale není to jejich primární funkce. Tokens dle svého doslovného překladu můžeme připodobnit k žetonům, které se používají například v kasinu. Tokens především umožňují přístup k různým systémům a jeho funkcím nebo službám. Můžeme je dále dělit na governance tokens, utility tokens, security tokens a non-fungible tokens.⁶⁵

⁶⁰ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 67

⁶¹ KRÜCKEBER, Sinan, SCHOLZ, Peter, ed. Cryptocurrencies as an Asset Class. In: GUESMI, Khaled a Samir SAADI, GOUTTE, Stéphane, ed. *Cryptofinance and Mechanisms of Exchange: The Making of Virtual Currency*. Singapore: Springer, 2019, s. 1-28. ISBN 978-3-030-30738-7. s. 2-3

⁶² METCALFE, William. Ethereum, Smart Contracts, DApps. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 77-93. ISBN 978-981-15-3376-1. s. 81-83

⁶³ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 67

⁶⁴ METCALFE, William. Ethereum, Smart Contracts, DApps. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 77-93. ISBN 978-981-15-3376-1. s. 81-83

⁶⁵ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 67

Governance token

Governance token je takovým tokenem, který se nachází v decentralizovaných aplikacích nebo projektech. Tyto tokeny jejich vlastníkům poskytují možnost v rámci projektů hlasovat a představují „váhu hlasu“. Je nutné vyvrátit, že by takový token byl předmětem vlastnictví. Jedná se jen o právo hlasovat o připravovaných návrzích a změnách v rámci decentralizované autonomní organizace. Takové organizace jsou reprezentovány veřejně dostupným kódem a jsou řízeny plně transparentním počítačovým programem.⁶⁶

Utility token

Utility tokeny můžeme přeložit, jako tokeny k užítku. Takové tokeny slouží obdobně jako výše zmíněné žetony v kasinu k jejich výměně za určité funkce nebo služby. Tyto tokeny slouží k výměně za využití volného cloudového úložiště nebo výpočetního výkonu počítače. Většina počítačů při běžném použití využívá pouze zlomek svého výkonu, a právě za pomoci těchto tokenů tento výkon můžete bezpečně prodávat. Stejně tak uživatel může prodávat volné místo na disku s tím, že informace uložené kupujícím jsou bezpečně šifrovány a poskytovatel volného místa je nemůže zneužít. Příkladem jsou například sdílená úložiště Storj nebo Filecoin.⁶⁷

Security token

Security se v angličtině překládá, jako cenný papír. V této práci je již zdůvodněno, proč nelze kryptoaktiva za cenné papíry dle českého práva považovat. I přesto security tokeny funkce cenných papírů využívá. Jedná se o takové tokeny, které umožňují zaznamenání vlastnictví podílu do digitální formy. Běžné cenné papíry není možné využívat jako prostředek směny, naopak security tokeny jsou mnohem rychleji směnitelné a lze s nimi nakládat stejně, jako s jinou kryptoměnou. Dají se převádět po malých částech, spravovat za pomoci peněženky nebo online vyměnit za bitcoin, ethereum, či jiné kryptoměny. Security tokeny tedy mají potenciál zvýšit likviditu mnohých finančních trhů při nízkých nákladech na infrastrukturu.⁶⁸

⁶⁶ PÁRAL, Antonín a Matouš VONDRÁK. Kryptoměnové coiny a tokeny - Jaký je mezi nimi rozdíl? In: *Finex* [online]. 20. 08. 2022 [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://finex.cz/kryptomenove-coiny-a-tokeny-jaky-je-mezi-nimi-rozdil/>

⁶⁷ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 74

⁶⁸ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 74-76

Non-fungible token

Non-fungible token (dále jen „NFT“) je jedním z neaktuálnějších kryptoaktiv, který je pod hledáčkem zájmu veřejnosti. Jedná se o digitální token vytvořený a zapsaný na veřejném blockchainu, nejčastěji je využíván ten od etherea. Pomocí NFT je jeho držitel schopný prokázat vlastnictví jedinečných digitálních položek. Díky tomuto aspektu se tento druh tokenu v poslední době zkoumá v poměru k právu duševního vlastnictví. NFT může být vázáno na hmotné aktivum, které je převedené do digitální podoby, nebo může být zároveň vázáno čistě na aktivum virtuální. I přes tuto potenciální vázanost na určité hmotné dílo, takovému vlastníkovvi vlastnická práva nevznikají. Ten, kdo NFT zakoupí, získává pouze určité propojení k danému dílu, které kupujícímu zajišťuje svým způsobem jen vyšší pomyslnou hodnotu svého digitálního statusu. I přes tuto povahu NFT je každý token díky své jedinečnosti velmi poptávaný. Je pouze otázkou času, zda jsme u zrodu nově vznikající formy luxusního zboží nebo se jedná pouze o krátkodobý trend. Z praktického hlediska NFT není dílem, rozmnoženinou ani adaptací díla, na které odkazuje. Je velmi složité určit jakým směrem se tyto tokeny budou ubírat, v této době k NFT většina veřejnosti přistupuje jako k prostředku investice. NFT je ještě novějším fenoménem, než kterým jsou kryptoměny. Z toho důvodu NFT nemají žádnou speciální právní regulaci a nejsou obsaženy v připravovaných směrnících MiCA a Pilot režimu Evropské unie.⁶⁹

Nejnámějšími NFT jsou ty od společnosti Yuga Labs. Ta vytvořila množinu tokenů nazvaných Bored Ape Yacht Club. Jak již sám název napovídá jedná se opravdu o digitální obrázky opic, které v současnosti v souhrnu dosahují hodnoty milionů až bilionů dolarů. Jedná se o projekt, který vsadil na propagaci prostřednictvím dosahů celebrit, a virálně se rozšířil do povědomí veřejnosti skrze moderní sociální média. Jedná se o luxusní zboží, jehož existenci provází i negativní konspirační teorie, která poukazuje na možnou provázanost tohoto projektu s extrémistickými pravicovými postoji. Jedná se o souhrn podobností s nacistickými symboly a odkazy na nacistické hodnoty, které mohou nebo nemusí být jen čistou náhodou. Inspirace je patrná v samotném logu projektu, přezdívkách čtyř původních autorů a dalších odkazech. Nejedná se o potvrzené závěry, ale i sami autoři přiznávají, že jednotlivé tokeny mají svůj skrytý význam. Proto je nutné si připomenout, že kryptoaktiva nejsou jen finančním nástrojem, ale mohou být prostředkem k šíření myšlenek a postojů, který se může vzhledem ke globalizaci rychle rozšířit a může být v nesprávných rukou nebezpečným nástrojem.⁷⁰

⁶⁹ PETROVÁ, Sofie. Autorskoprávní ochrana ve světle fenoménu NFT's. In: *Codexis* [online]. 31. 01. 2022 [cit. 9.3.2022]. Dostupné z: <https://app.codexis.cz/doc/LT/129204>

⁷⁰ Upper Echelon. The Bored Ape Conspiracy (theory) - A Cultural Disease. In: *Youtube.com* [online]. 16. 06. 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://youtu.be/tRPHZQFuT24>

3. Bitcoin

V roce 2008 počítačový programátor, který se nazývá Satoshi Nakamoto zveřejnil White paper a představil světu bitcoin. Digitální měnu, která svým držitelům umožňuje jeho směnu bez použití prostředníka ve formě banky, poskytovatele bankovních služeb nebo jiných finančních institucí.⁷¹

Bitcoin je nejznámějším důkazem toho, že kryptoměna založená na decentralizovaném blockchainu může v současné době za využití internetu bezpečně fungovat. Bitcoin dává poprvé v historii internetovému uživateli možnost vlastnit unikátní digitální vlastnictví, které může převést jinému uživateli s vědomím, že taková transakce se uskuteční bezpečně, všichni ostatní uživatelé vědí, že se uskutečnila a nikdo legitimitu transferu nemůže napadnout.⁷²

V současné době široká veřejnost bitcoin nevnímá jako prostředek směny, ale převážně jako investiční aktivum. Každým rokem se vnímání a přístup k této kryptoměně mění a už v současnosti můžeme v některých případech sledovat pokusy implementace bitcoinu do běžného hospodářství. Příkladem vývoje je například vyplácení části mzdy v bitcoinu v zahraničí i v České republice, či dokonce přijetí bitcoinu jakožto oficiální měny v Salvadoru. Decentralizace a převážná anonymita transakcí s sebou nese i negativní způsoby využití. Bitcoin byl z jeho počátku často využíván k obchodování s nelegálním zbožím, s drogami, nebo k praní špinavých peněz. Dalším negativním aspektem bitcoinu je vysoká spotřeba energie, která musí být vynaložena k takzvanému „těžení“.⁷³

3.1. Těžba bitcoinu

Technologie blockchainu bitcoinu ke svému fungování využívá „těžbu“, tento pojem byl použit záměrně, jelikož proces se velmi podobá fyzické těžbě surovin. Těžba je nástrojem bitcoinu, kterým dochází k vytváření nových bloků, pomocí kterých dochází k ověřování nově proběhlých transakcí.⁷⁴

⁷¹ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 8

⁷² D'ALIESSI, Michele. How Does the Blockchain Work? Blockchain technology explained in simple words. In: *One Zero* [online]. 01. 01. 2016 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://onezero.medium.com/how-does-the-blockchain-work-98c8cd01d2ae>

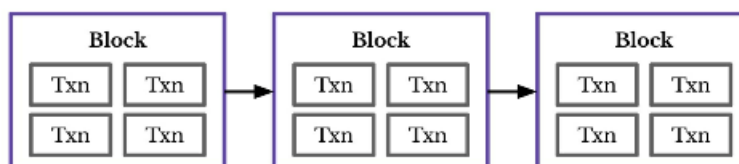
⁷³ OMOTE, Kazumasa a Makoto YANO. Bitcoin and Blockchain Technology. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 129-136. ISBN 978-981-15-3376-1. s. 135

⁷⁴ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 16

Těžba v kontextu bitcoinu a ve zjednodušeném pojetí funguje tak, že počítačem vygenerované krypto šifry jsou zaslány v reálném čase všem uživatelům, kteří ji mohou za pomoci výpočetního výkonu rozluštit, a za jejichž vyřešení uživatel následně získá odměnu (část bitcoinu). Odměnu získává vždy ten, který šifru rozluští jako první. Tato soutěž svojí odměnou motivuje uživatele k využívání systému, a zároveň, díky ověřování krypto šifry velkým počtem uživatelů, zajišťuje jeho bezpečnost. V okamžiku, kdy uživatel za pomoci výpočetního výkonu rozluští krypto šifru, se vytvoří nový soubor (také nazývaný block), který se následně přiloží k již existujícímu řetězci souborů (blocků) a společně tvoří blockchain (řetězec souborů). Blockchain se synchronizuje se všemi uživateli a soutěž se rozbíhá znovu. Čím větším výpočetním výkonem uživatel disponuje, tím větší šanci na výhru má.⁷⁵

U tohoto procesu není zapotřebí žádného centrálního serveru ani dohledového orgánu a technologie blockchainu sama zajišťuje kontrolu všech uživatelů. Tímto způsobem je zajištěna decentralizace celé kryptoměny.⁷⁶

K tomu, aby došlo k prolomení systému blockchainu, by bylo potřeba superpočítačů, kterým by trvalo prolomit algoritmy pro těžbu a generaci adres miliony let, je to tedy možné pouze teoreticky.⁷⁷



Obrázek č. 1: Znárodnění těžby

Zdroj: obrázek byl vytvořen, jako výseč z knižního zdroje⁷⁸

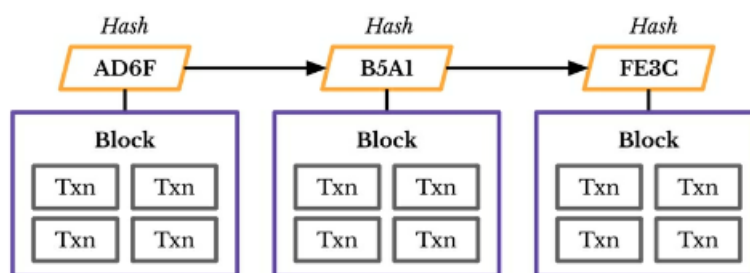
⁷⁵ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 32

⁷⁶ YANO, Makoto, Chris DAI, Kenichi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. Creation of Blockchain and a New Ecosystem. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 1-20 ISBN 978-981-15-3376-1. s. 6-7

⁷⁷ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 75

⁷⁸ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 18

Jednotlivé blocky, které společně vytvářejí blockchain, využívají matematickou techniku nazývanou „hashing“, kterou se nashromáždí informace (slova, čísla, nebo bitcoin právě blocky) do algoritmu, který vytvoří jeho zkrácenou verzi. Hashing můžeme připodobnit k používání zkratk. Dlouhé jméno například „John Fitzgerald Kennedy“ zkrátíme iniciály JFK. Proces použití zkratk můžeme popsat následovně: vstupem je u názorného příkladu celé jméno, procesem je způsob, kterým vytváříme zkratky a výstupem, neboli hashem, jsou samotné iniciály. U bitcoinu má každý nový block hash, který z části vychází z hashe předchozího blocku.⁷⁹



Obrázek č. 2 Znárodnění hashování

Zdroj: obrázek byl vytvořen, jako výseč z knižního zdroje⁸⁰

3.2. Anonymita bitcoinu

Většina společnosti prohlašuje, že bitcoin je anonymní a jedná se o jeho hlavní přednost. Je sice pravda, že veškeré transakce na sobě nenesou jméno držitele, avšak všechny transakce směřují k jedné adrese. Za těchto okolností, je teoreticky možné spojit adresu s konkrétním vlastníkem, ale rozhodně to není nic jednoduchého. Bitcoin si tedy můžeme představit jako pseudoanonymní institut, kdy právě pseudonym, pod kterým se vlastník ukrývá, může být prolomen.⁸¹

Stejně tak může být identita uživatele odtajněna v případě, kdy bude chtít své bitcoiny převést na běžný osobní účet do tradiční měny. Existují i jiné kryptoměny, které zajišťují mnohem větší anonymitu. Jednou z nich je například Monero, která úplnou anonymitu zajišťuje díky své složitější struktuře.⁸²

⁷⁹ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 19

⁸⁰ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 20

⁸¹ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 74

⁸² VEŘEJNÁ KONZULTACE BLOCKCHAIN, VIRTUÁLNÍ MĚNY A AKTIVA: využití technologie blockchain k evidenci cenných papírů. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 30. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné

3.3. Nakládání s bitcoiny

V návaznosti na decentralizaci a převážnou anonymizaci systému bitcoinu se nabízí následující otázka: Jakým způsobem je tedy možné stát se držitelem bitcoinu, a jak je zajištěno, že se někdo nebude vydávat za jiného uživatele? Pro použití prostředků uložených v běžném osobním bankovníctví je uživatel povinen uvést přihlašovací jméno a heslo, které finanční instituce schválí a následně uživateli po tomto ověření umožní nakládat s prostředky na daném účtu. Takový způsob ověření identity a přístupu k prostředkům u bitcoinu nemůže fungovat.

Díky své decentralizované povaze a absenci centrální sítě není možné ověřit přihlašovací jméno ani heslo. Vzhledem ke konstrukci není možné ani přihlašovací jméno zvolit, jelikož není možné ověřit, zda takové přihlašovací jméno už existuje. Bitcoin se s tímto problémem vypořádal za použití matematického algoritmu a spoléhá se na pravděpodobnost. Pro přístup do blockchainu uživatel bitcoinu používá soukromý klíč (private key), který se skládá z kombinace padesáti dvou číslic a písmen. Tento klíč by měl být znám jen uživateli a slouží jako pomyslné heslo k prokázání totožnosti. K provedení převodu bitcoinů se použije veřejný klíč (public key). Takový klíč je vygenerovaný kombinací soukromého klíče a speciálního algoritmu, a je možné ho připodobnit k přihlašovacímu jménu. Soukromý a veřejný klíč je pouze výsledkem matematického algoritmu, a je tedy možné je vygenerovat i bez nutnosti připojení k internetu. K celému blockchainu není nutná jakákoliv registrace.⁸³

Příklad soukromého klíče:

L3QwdtohEnUvkUDXH6KdyN1RlF2uLYNQ1qeyP8mmL6cNvZskorDW

Příklad veřejného klíče:

12zQuwSVdSo7YhU6sjLnYuni2K24jZR8AA.

K prohloubení bezpečnosti bitcoin mimo systém „přihlašovacího jména“ a „hesla“ veškeré transakce zveřejňuje v blockchainu. Jakákoliv proběhlá transakce je dohledatelná stejně tak jako výše zůstatku na jednotlivých adresách. Bitcoin účty můžeme připodobnit k průhledným trezorům. Kdokoliv se může do trezoru podívat a dozvědět se jaká je výše zůstatku na konkrétní adrese, ale jen osoba se soukromým klíčem se může do trezoru dostat a se zůstatkem nakládat. Aspekt

z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2018-11-30_Verejna-konzultace-Blockchain-virtualni-meny-a-aktiva.pdf

⁸³ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 33-35

průhledného trezoru ulehčuje analýzu trhu, a zároveň pomáhá vypátrat kriminálníky, kteří systém bitcoinu využívají.⁸⁴

3.3.1. Bitcoin peněženka

K uložení přístupových klíčů je využíváno několik osvědčených metod. Za méně bezpečnou metodu je považována softwarová peněženka, která je zprostředkovateli provozována za stálého připojení k internetu. Tyto softwarové peněženky umožňují rychlé provedení transakcí mezi jednotlivými adresami a umožňují snadný nákup bitcoinů. Avšak provozování softwarové peněženky za pomoci internetu ulehčuje hackerům práci a takové peněženky jsou často cílem útoku hackerů. Softwarové peněženky jsou zprostředkovány například společnostmi Coinbase, Binance, Crypto.com a další.⁸⁵

Za bezpečnější je považována především metoda „cold storage“, při které jsou přístupové klíče ukládány bez použití internetu a tím je zajištěna jejich bezpečnost před útoky hackerů. Tato metoda ukládání klíčů je prováděna dvěma způsoby. První z nich spočívá v zapsání přístupových klíčů na papír, nazýváme ho „paper wallet“. Tento způsob může být dosti nepraktický, pokud uživatel chce adresy používat frekventovaně. Aby uživatel nemusel přepisovat dlouhý klíč, často jej nahrazuje QR kódem, který si uživatel vytiskne. Dalším způsobem použití cold storage metody je „hardware wallet“. K použití této peněženky si uživatel pořídí bezpečné hardwarové úložiště, které má v sobě uloženo přístupové klíče. Některé hardwarové peněženky navíc vyžadují přístupový pin kód nebo potvrzení transakce skrze samotnou peněženku. Jedná se o dnes již známý způsob dvoufaktorového ověření. Mezi poskytovatele hardwarových peněženek patří například Ledger nebo česká společnost Satoshi Labs a jejich produkt Trezor.⁸⁶

3.3.2. Ztráta přístupu k bitcoinu

Decentralizovaná povaha přiřazuje bitcoinu další klíčovou vlastnost. V případě ztráty soukromého klíče není možné získat coiny zpět. K resetování nepomůže ani znalost veřejného klíče. Stejný osud postihne i uživatele, který má soukromý klíč uložený na hardwarové peněžence.

⁸⁴ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 36

⁸⁵ THOMPSON, Barbara. BEST Crypto Wallets: Top 20 Bitcoin Wallets App for 2022. In: *Guru99* [online]. 2022 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.guru99.com/best-bitcoin-cryptocurrency-wallets.html>

⁸⁶ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 79-81

Stačí takovou peněženku mechanicky poškodit a přístup je ztracen. Neexistuje žádný prostředník, který by dokázal ověřit totožnost držitele a přístup k bitcoinům obnovit.⁸⁷

Jediná možnost, jak přístup k soukromému klíči obnovit u hardwarových peněženek, spočívá ve znalosti dvaceti čtyř slovné obnovovací fráze. Tato obnovovací fráze se uživateli hardwarových peněženek zobrazí při její aktivaci. Uživatel je vyzván k zápisu jednotlivých slov na papír a je upozorněn, že tato obnovovací fráze by neměla být nahrána na jakémkoliv elektronické zařízení. Pokud dojde k poškození hardwarové peněženky může si uživatel zakoupit peněženku novou. Následně ji nemusí nastavovat jako nové zařízení, ale může obnovit peněženku původní za pomoci obnovovací fráze.⁸⁸

4. Daň

Základním pojmem při plnění daňových povinností je bezpochyby termín „daň“. Při definování tohoto termínu je nutné rozlišovat mezi daní v širokém smyslu a daní v úzkém smyslu. Daň v širokém smyslu představují příjmy veřejných rozpočtů, mezi které řadíme samotné daně v úzkém smyslu, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění (clo, pojistná, odvody, příspěvky a úhrady). Jedná se o nenávratná, nedobrovolná a nesankční peněžitá plnění, která jsou řádnými, pravidelnými a plánovanými příjmy veřejných rozpočtů. Mezi takové příjmy se řadí i daň v úzkém smyslu. Tomuto termínu byl napříč vývojem právní i ekonomické vědy věnován dostatečný teoretický prostor a v průběhu času vzniklo několik definic. Každá definice do určité míry reflektuje podobu společnosti v době, kdy ke vzniku takové definice došlo. V současné době je na daň pohlíženo jako na povinnou, nenávratnou a zákonem určenou peněžitou platbu do veřejného rozpočtu. Dále je doplňováno, že se jedná o platbu, která je platbou neúčelovou, neekvivalentní, pravidelně se opakující nebo nepravidelnou platbu placenou za určitých okolností.⁸⁹ V průběhu vývoje termínu si daň vedle své základní fiskální funkce získala i funkci alokační, redistribuční, stabilizační, stimulační a regulační.⁹⁰

V naší právní úpravě v současnosti nenalezneme žádný účinný právní předpis, který by dostatečně obecně a souhrnně definoval pojem „daň“. Avšak zmínku tohoto termínu nalezneme

⁸⁷ MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1. s. 46-47

⁸⁸ Set up your Ledger Nano S. In: *Ledger* [online]. 15. 09. 2022 [cit. 2022-16-09]. Dostupné z: <https://support.ledger.com/hc/en-us/articles/360000613793-Set-up-your-Ledger-Nano-S?docs=true>

⁸⁹ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8. s. 15-16

⁹⁰ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 147–150.

již na ústavní úrovni právní úpravy. S ukládáním povinností a konkrétně i daní Listina základních práv a svobod⁹¹ (dále jen „LZPS“) spojuje nutnost učinit tak pouze na základě zákona. Konkrétně je tato nutnost stanovena v čl. 4 odst. 1 LZPS, podle kterého mohou být povinnosti ukládány jen toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod. Následně je tato nutnost zmíněna duplicitně, a je tentokrát specifikovaná pouze pro daně, a to v čl. 11 odst. 5 LZPS. Daně jsou zmíněny v LZPS v článku věnujícím se vlastnickému právu a dle předmětného odstavce se daně v širokém smyslu považují za omezení vlastnického práva. Na daně je však možné také pohlížet jako na esenciální příspěvek státu na chod věcí veřejných.⁹² Další povahy a znaky daní můžeme odvodit z jednotlivých daňových zákonů a předpisů. Daň má vynutitelný charakter. Zákon přesně vymezuje skutečnosti, které zakládají daňovou povinnost a rozhodují o její výši a lhůtách splatnosti, a jedná se o nenávratný rozpočtový příjem.⁹³

Definici samotného pojmu daň nalezneme v zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“). Avšak vymezení tohoto pojmu se uplatní pouze pro daný zákon. Dle § 2 odst. 3 daňového řádu se daní pro účely daného zákona rozumí:

- peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek,
- peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona a
- peněžité plnění v rámci dělené správy.

Dále se dle § 2 odst. 4 daňového řádu jedná také o daňový odpočet, daňovou ztrátu nebo jiný způsob zdanění a příslušenství daně.⁹⁴

Dalším důležitým termínem pro tuto práci je „daňová povinnost“, která je upravena v § 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu a jedná se o takovou povinnost, která vzniká okamžikem, kdy nastaly skutečnosti, které jsou podle zákona předmětem daně, nebo skutečnosti tuto povinnost zakládající. Pojem daň a daňová povinnost spolu dozajista souvisí. Daň lze považovat za konkrétní číselné vyjádření hodnoty, kterou je právě daňová povinnost.⁹⁵

⁹¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

⁹² KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 155-156.

⁹³ URBÁNKOVÁ, D. Pojem daně z pohledu daňové právní teorie. *Daně*, 1998, č.6. ISSN 1210-8103. s. 11-17.

⁹⁴ DVOŘÁKOVÁ, Veronika, PITTLERLING, Marcel a HANA SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 304 s. ISBN 978-80-7598-315-2. s. 1

⁹⁵ LICHNOVSKÝ, O., ONDRÝSEK, R., NOVÁKOVÁ, P., KOSTOLANSKÁ, E., ROZEHNAL, T. *Daňový řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1082 s. ISBN 978-80-7400-838-2 s. 9

4.1. Druhy daní

Před tím než můžeme daně dle různých kritérií a hledisek dělit a kategorizovat, musíme rozlišit dva podstatné související pojmy. Mezi předmětné pojmy řadíme daňovou soustavu a daňový systém. Oba pojmy si jsou obsahem a významem dosti podobné, je ale nutné je rozlišovat. Daňový systém je pojmem širším a řadíme do něj nejen daňovou soustavu, ale i právně a organizačně uspořádaný systém subjektů finanční správy, které především zabezpečují výkon správy. Naopak daňová soustava je užším pojmem a jedná se o souhrn veškerých daní ukládaných ve státě. V žádném státním uspořádání se nesetkáme s tím, že daňové subjekty platí jen jednu daň. Vždy jich je několik. Daňovou soustavu následně můžeme dělit dle různých kritérií, ale tou nejběžnější je dělení na daně přímé a nepřímé.⁹⁶

Při tomto základním dělení daní můžeme shledávat rozdíly mezi daněmi přímými a nepřímými hned v několika vlastnostech. Zjednodušeně lze konstatovat, že daně přímé zdaňují příjem při jeho vzniku a daně nepřímé zdaňují příjem při jeho spotřebě. Zároveň je daň přímá odlišná v tom, že ji hradí ten, kdo ji ekonomicky nese, a daň nepřímou hradí někdo jiný.⁹⁷ Daně přímé se odvozují každému poplatníkovi zvlášť, a to na základě jejich majetkové nebo důchodové situace. Tato množina daní zahrnuje daň z příjmů fyzických a právnických osob, daň z nemovitých věcí a silniční daň. Avšak je nutné připomenout, že rozdělení není černobílé, a v některých publikacích⁹⁸ je například daň silniční řazena mezi daně nepřímé. Protipólem je právě daň nepřímá, která je naopak započtena již v cenách zboží či služeb. V dané kategorii absentuje jakékoliv odvození její výše od stavu konkrétních příjmů poplatníků. Zároveň tuto daň neodvádí přímo daňový poplatník, ale osoba odlišná, jmenovitě plátce daně. Do této kategorie daní zahrnujeme DPH, spotřební daně nebo energetické daně.⁹⁹

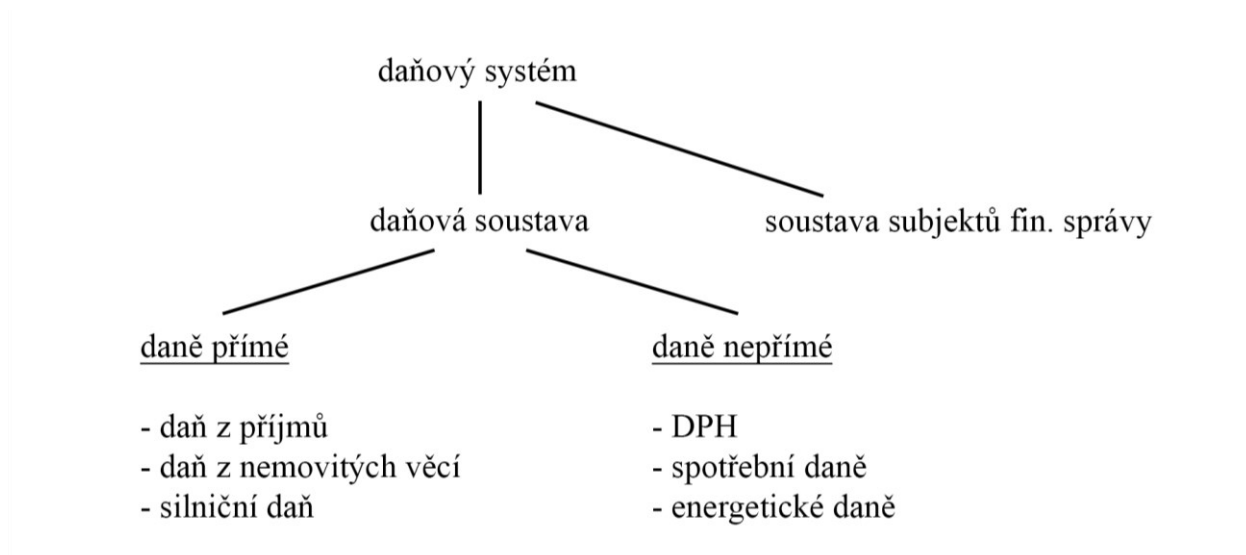
Jednotlivé druhy daní zakládají daňovou povinnost fyzickým i právnickým osobám. Tato povinnost vzniká na základě existence příjmu nebo splnění jiného předpokladu, který je předmětem daně. Cílem této diplomové práce je identifikovat vybrané konkrétní činnosti fyzických osob s kryptoaktivy a zkoumat, zda je možné je podřadit pod předmět některých z daní.

⁹⁶ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 145–147.

⁹⁷ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 146.

⁹⁸ Takovou publikací je např.: VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2016*. Praha: VOX, 2016, 396 s. ISBN 978-80-87480-44-1. s. 62

⁹⁹ DVOŘÁKOVÁ, Veronika, PITTERLING, Marcel a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 304 s. ISBN 978-80-7598-315-2. s. 2



Obrázek č. 3: Vizualizace druhů daní

Zdroj: Vlastní zpracování, informace čerpány z knižní publikace¹⁰⁰

5. Problematika zdaňování nakládání s kryptoaktivy fyzickými osobami

V následující části diplomové práce se budu věnovat samotné problematice daňové povinnosti fyzických osob plynoucí z činností s kryptoaktivy. Vzhledem k povaze tohoto druhu aktiv a její nedostatečné právní úpravě, jak na tuzemské, tak i na evropské právní úrovni, se její zdaňování může jevit držitelům kryptoaktiv jako nepřehledné a matoucí. Fyzické osoby se mohou častokrát objevit v situaci, kdy neví, zda je nutné činnost zdaňovat, nebo si s postupem vypočtení daňové povinnosti neví rady. Je nutné připomenout, že stejný problém postihuje nejen daňové subjekty, ale i státní zaměstnance, kteří nejsou dostatečně rychle připraveni na způsoby nakládání s takovým aktivem a jejich zdaňování. Tato nepřehlednost pramení v důvodech, které jsou zmíněny napříč první částí této práce a celkově rychlejším technologickým vývojem, kterému již tradičně ten legislativní nestačí. Dle názoru autora a vzhledem k rozsáhlosti tohoto tématu je ambicí této práce především poukázat na nejdůležitější problematiku při plnění daňových povinností, nejčastější způsoby nakládání s kryptoaktivy u fyzických osob a interpretovat způsoby, jak je dle aktuální daňověprávní úpravy řešit.

Před představením jednotlivých problematik při stanovení daňové povinnosti je nutné poukázat proč jsou kryptoaktiva v tomto ohledu aktuálním a důležitým tématem, které by se nemělo přehlížet. Už v obecné části diplomové práce bylo objasněno, že kryptoaktiva dokážou být

¹⁰⁰ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 145–147.

vysoce volatilním aktivem a s jejich narůstající popularitou, a vzhledem k přirozenému chování trhu, roste i jejich hodnota. Je samozřejmě nutné připomenout, že se můžeme setkat i s opačným vývojem a vnější vlivy dokážou v krátkém čase mnohonásobně hodnotu kryptoměny snížit. I přes to se dnes setkáváme s případy, kdy držitelé kryptoaktiv mohou mnohonásobně znásobit pořizovací hodnotu těchto aktiv. V současné době se setkáváme se situací, kdy v roce 2022 hodnota kryptoměn a kryptoaktiv dosahuje nízkých hodnot, ale v kontrastu s tím si musíme připomenout rok předešlý, kdy kryptoměny dosahovaly rekordních hodnot. Při pohledu na vývoj celkové hodnoty těchto aktiv je patrné, že hodnota kryptoměn v čase roste. Markantní výkyvy hodnot kryptoaktiv mohou představovat velkou příležitost a vysoký příjem. Takové příjmy mohou dosahovat hodnot, které již nejsou lehce přehlédnutelné, a nejen díky tomu je nutné, aby jim stát a daňoví poplatníci při zdaňování věnovali stejnou pozornost jako u jiných příjmů.¹⁰¹

Aby bylo lépe patrné, o jak velkou daňovou povinnost se může jednat, je nutno se podívat na konkrétní vývoj hodnoty kryptoměn, který nejlépe reflektuje rostoucí hodnotu kryptoaktiv. Pro takovou demonstraci nejlépe poslouží graf vývoje hodnoty bitcoinu v přepočtu na americký dolar. Na počátku svého rychlého růstu měl bitcoin hodnotu okolo 1 000 amerických dolarů a v roce 2021 dosáhl hodnoty až 64 000 amerických dolarů. Obzvláště důležitým faktorem, díky kterému je aktuálně nutné řešit způsob stanovení daňové povinnosti, je dosažení právě této rekordní výše hodnoty bitcoinu v roce 2021. Je dosti pravděpodobné, že při dosažení takového milníku mnoho držitelů aktiva prodala, a tím dosáhli významného zdanitelného příjmu. V takovou chvíli mohla nastat situace, kdy dosavadní držitel neměl ponětí, že mu vznikl zdanitelný příjem, nebo že jinak nakládal s různým druhem kryptoaktiv, a tím mu vznikla daňová povinnost.¹⁰²

¹⁰¹ Bitcoin. In: *Coin Market Cap* [online]. [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/>

¹⁰² Bitcoin. In: *Coin Market Cap* [online]. [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/>



Graf č. 1: Graficky vyobrazený vývoj ceny bitcoinu vůči americkému dolaru od roku 2013.

Zdroj: graf byl vytvořen, jako výšeč internetových stránek¹⁰³

Vysokou volatilitu můžeme demonstrovat srovnáním proměnlivosti bitcoinu ke konzervativnějšímu aktivu, kterým je například hodnota zlata. Zlato je považováno za dlouhodobého uchovatele hodnoty, který se oproti bitcoinu vyznačuje mírným, stálým růstem bez větších poklesů jeho hodnoty a ve srovnání s ním je patrné, že vysoká volatilita je pro kryptoaktiva a kryptoměnu charakteristická a opravdu jedinečná.¹⁰⁴ Diametrální rozdíl z pohledu proměnlivosti hodnoty prokazuje bitcoin při vývoji hodnoty i během jednoho dne. I v tak krátkém časovém rozmezí dokáže bitcoin o několik set jednotek proměnit svoji hodnotu a tím je diametrálně odlišný od jiných aktiv. V grafu č. 2 můžeme vidět, že hodnota bitcoinu dosáhla během 17. října 2022 nejvyšší hodnoty 19 660 dolarů, a naopak se ve stejný den dokázala propadnout až na hodnotu 19 160 dolarů.

¹⁰³ Bitcoin. In: *Coin Market Cap* [online]. [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/>

¹⁰⁴ Gold Price: where the world checks the world price. In: *Goldprice.org* [online]. [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://goldprice.org/>



Graf č. 2: Graficky vyobrazený vývoj ceny bitcoinu vůči americkému dolaru ze dne 17. 10. 2022.

Zdroj: graf byl vytvořen, jako výšeč internetových stránek¹⁰⁵

Je tedy zřejmé, že lze dosáhnout vysokých daňově relevantních příjmů i v rámci jednoho dne. Taková volatilita tohoto druhu aktiv společně s nekonkrétní daňovou úpravou vytváří prostředí, které může být pro daňový subjekt nepřehledné. Problematické prostředí je v souvislosti s kryptoaktivy nejvíce patrné u daně z příjmů a daně z přidané hodnoty. Takový závěr potvrzuje i tisková zpráva finanční správy z července roku 2022¹⁰⁶. Tisková zpráva se odkazuje na analýzu dostupných dat u skupiny vybraných daňových subjektů realizujících obchody s kryptoměny za zdaňovací období kalendářních roků 2019 a 2020, kterou provedla sekce daňové kontroly a analytiky Generálního finančního ředitelství. Během analýzy bylo detekováno několik daňových subjektů, které řádně nepřiznaly nebo neodvedly daň z příjmů plynoucí z činností s kryptoměny. Výsledkem analýzy bylo zjištění, že rozdíl mezi tvrzenými a přiznanými příjmy fyzických a právnických osob činil až stovky milionů Kč, což dozajista nelze považovat za zanedbatelnou částku. Dále finanční správa prostřednictvím této tiskové zprávy veřejnost upozorňuje, že činnosti s kryptoměny budou i nadále předmětem kontrolní činnosti správce daně. Pozornost nebude věnována jen fyzickým osobám, ale i kryptosměnárnám a kryptoburzám.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Bitcoin. In: *Coin Market Cap* [online]. [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/>

¹⁰⁶ Generální finanční ředitelství. Orgány Finanční správy zahájily cílenou kontrolní akci za účelem prověření správnosti zdanění příjmů spojených s kryptoměny (např. Bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 11. 07. 2022 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy-gfr/tiskove-zpravy-2022/organy-financni-spravy-zahajily-cilenou>

¹⁰⁷ Generální finanční ředitelství. Orgány Finanční správy zahájily cílenou kontrolní akci za účelem prověření správnosti zdanění příjmů spojených s kryptoměny (např. Bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 11. 07. 2022

S kryptoaktivity lze nakládat nejrůznějšími způsoby a existuje mnoho činností, kdy fyzickým osobám vzniká daňová povinnost v souvislosti s nimi. Vzhledem k rozsahu diplomové práce nebude pozornost věnována každé problematice, ale v následujících kapitolách bude poukázáno na možnost řešení těch nejdůležitějších způsobů nakládání s kryptoaktivity, které poskytuje současná daňová úprava.

5.1. Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob při nakládání s kryptoaktivity je pro téma této práce stěžejní. Většina obvyklých daňových povinností fyzických osob pramení právě z této daně. Tento druh daně je právně upraven zákonem o daních z příjmů, ve kterém je daň členěna na daň z příjmů fyzických osob a následně právnických osob. Oba druhy osob následně spojují společná ustanovení a vzhledem k časté novelizaci zákona se zákon rozrostl o další části: zvláštní ustanovení pro vybírání daně z příjmů, registrace, pravomoci vlády a Ministerstva financí a přechodná a závěrečná ustanovení. Samotný předmět této daně je vyjádřen v § 3 zákona o daních z příjmů a je jím podle druhého odstavce příjem peněžní i nepeněžní a příjem dosažený směnou. Zákon o daních z příjmů sice přímo nedefinuje pojem příjem, ale pojmenovává několik druhů příjmů, u kterých je možno se v souvislosti s nakládáním s kryptoaktivity shledávat s různými nesrovnalostmi, a to konkrétně příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy.¹⁰⁸

Zákon o daních z příjmů neobsahuje jen pozitivní výčet příjmů, které jsou předmětem daně, ale i ten negativní. Takový taxativní výčet je upraven v § 3 odst. 4 zákona o daních z příjmů. Jedná se o takový daňověprávní institut, který vylučuje zákonem specifikované daňové skutečnosti z předmětu konkrétního typu daně.¹⁰⁹

Poplatník a osvobozené příjmy

Před analýzou konkrétních nesrovnalostí ohledně zdaňování činností s kryptoaktivity je nutné v rámci této daně vymezit, kterým osobám v souvislosti s ní vzniká daňová povinnost a jakým způsobem se samotná daň vypočte. Platit daň z příjmů fyzických osob musí každý

[cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy-gfr/tiskove-zpravy-2022/organy-financni-spravy-zahajily-cilenou>

¹⁰⁸ DVOŘÁKOVÁ, Veronika, PITTLERLING, Marcel a HANA SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 304 s. ISBN 978-80-7598-315-2. s. 3-4

¹⁰⁹ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 664 s. ISBN 978-80-7400-833-7. s. 32-42

poplatník, který je definován v § 2 zákona o daních z příjmů, a jsou jimi daňoví rezidenti České republiky a daňoví nerezidenti, kterým plynou příjmy ze zdrojů na území ČR. Takto ustanovení poplatníci mají povinnost zdaňovat své příjmy. Samozřejmě existují takové příjmy, které zdanitelné nejsou a ty zákon o daních z příjmů nazývá osvobozenými příjmy, které jsou upraveny zejména v § 4 zákona o daních z příjmů. Nakládání s kryptoaktivy se mezi osvobozené příjmy neřadí, ale i přes to mohou nastat takové příjmy, které jsou obecně za splnění zákonných předpokladů od daně osvobozeny. Pokud příjmy nespádají mezi tyto výjimky vzniká fyzické osobě povinnost je zdanit. Situací, kdy je příjem vycházející z nakládání s kryptoměny osvobozen, je hned několik. Jednou z takových situací je osvobozený příjem u příležitostných činností do výše 30 000 Kč.¹¹⁰ Takové osvobození od daňové povinnosti lze uplatnit v souvislosti s kryptoaktivy pouze za předpokladu, že daňový poplatník například jednorázově převede kryptoměnu na fiat měnu, nebo ji jinak smění do výše zmíněné maximální výše. Je nutné podotknout, že výjimku je možné uplatnit pouze v případě, že se jedná o příjmy mimo podnikání. Další případ osvobození příjmů při nakládání s kryptoaktivy se nabízí v případě darování takového aktiva mezi příbuznými v linii přímé, některých v linii pobočné a mezi manželi.¹¹¹ U takové transakce má obdarovaný povinnost dar nahlásit, pokud hodnota kryptoměny přesahuje hodnotu 5 000 000 Kč. Pokud tak neučiní obdarovaný se vystavuje riziku udělení pokuty až ve výši 15 % z jinak osvobozeného příjmu.¹¹² V případě, že se obdarovaný následně rozhodne kryptoaktiva prodat, vzniká mu povinnost takový příjem zdanit. Avšak výše daňové povinnosti bude stanovena prostřednictvím rozdílu mezi obvyklou cenou v okamžiku nabytí (obdarování) nikoliv hodnotou k okamžiku pořízení dárce a cenou, za kterou kryptoaktivum prodá. Dalším případem osvobození od daně je příležitostný bezúplatný příjem (dar kryptoaktiv) od poplatníka, avšak pouze za situace, kdy ve zdaňovacím období takový dar nepřevyší částku 15 000 Kč. Z důvodu povahy kryptoměn nelze nakládání s nimi podřadit pod osvobozené příjmy plynoucí z převodu cenných papírů podle § 4 odst. 1 písm. w), protože kryptoměna není cenným papírem podle OZ. Dále by se mohla nabízet varianta, že bychom se pokusili příjmy z nakládání s kryptoměny podřadit pod příjmy plynoucí z kursových zisků podle § 4 odst. 1 písm. ze) zákona o daních z příjmů. Ani tímto způsobem nelze příjem osvobodit, jelikož kryptoměnu nelze považovat za měnu.¹¹³

¹¹⁰ § 10 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹¹¹ § 10 odst. 3 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² § 38v zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹¹³ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 8-9.

Základ daně, sazba a výpočet daně

Pro stanovení výše daňové povinnosti osoby je nutné znát základ daně, z kterého se následně pomocí procentně vyjádřené sazby daně povinnost vypočte. Prvním krokem k určení výše daně je stanovení základu, který je definován obecně v § 5 zákona o daních z příjmů a je jím částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Avšak je nutné zmínit, že jednotlivé kategorie příjmů mají v zákoně upraveny své dílčí základy daně a je nutné teprve jejich součtem dospět k společnému základu daně. Společný základ daně se následně sníží o odečitatelné položky neboli nezdanitelné části základu daně, které jsou upraveny především v § 15 zákona o daních z příjmů. Takto snížený základ daně následně slouží pro určení samotné výše daně a využije se procentně vyjádřená sazba, pomocí které můžeme výši daňové povinnosti vypočítat. Sazba a výpočet daně je stanoven v § 16 zákona o dani z příjmů. Dle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o dani z příjmů je sazbou daně 15 % pro tu část základu daně, která dosahuje maximálně 48násobku průměrné mzdy a dle § 16 odst. 1 písm. b) zákona o dani z příjmů výši 23 % pro část základu daně, která výši 48násobku průměrné mzdy přesahuje. Vzhledem k takto ustanovenému způsobu stanovení daně je možné tuto daň zařadit mezi daně poměrné a klouzavě progresivní. Po vypočtení výše daně z příjmů je možné danou daň snížit o slevy na dani a daňové zvýhodnění, které jsou upraveny v § 35 odst. 1, § 35a, § 35b, § 35ba odst. 1 a § 35c zákona o daních z příjmů. Po uplatnění zákonem stanovených daňových slev je možné zjistit konečnou výši daňové povinnosti.

V souvislosti se zdaňováním kryptoaktiv příjmovými daněmi je nutno připomenout, že způsob zdanění je právně upraven každým státem odlišně. Povaha této daně nepodléhá unifikaci ani na úrovni evropské harmonizace a s obdobným přístupem států k této dani se setkáme jen v případě existence mezinárodní smlouvy o dvojím zdanění mezi členskými státy Evropské unie nebo třetích států.¹¹⁴

Ze současné tuzemské právní úpravy plyne daňovým subjektům registrační a evidenční povinnost a povinnost podat daňové přiznání. Registrační povinnost má dle § 39 zákona o daních z příjmů taková osoba, která má příjmy ze samostatné činnosti. V případě evidenční povinnosti není podstatné, kde jsou příjmy z nakládání s kryptoměnami evidovány, ale nejčastěji jsou takové příjmy evidovány ve virtuální peněženice nebo na účtech obchodníků. Podat daňové přiznání je

¹¹⁴ KYZLINK, David. Kryptoměny – souvislosti – zdanění. In: *DAUČ* [online]. 28. 10. 2021 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/clanky/9610/kryptomeny-souvislosti-zdaneni>

povinností, která musí být splněna daňovým poplatníkem do rukou správce daně po skončení zdaňovacího období.¹¹⁵

Jednotlivé způsoby nakládání s kryptoaktivy jsou následně podřazeny pod příslušné druhy příjmů, pod které takové druhy činností podle současné právní úpravy spadají.

5.1.1. Příjmy ze závislé činnosti

Pro zachování přehlednosti při posuzování problematiky daňových povinností při nakládání s kryptoaktivy bude postupováno dle rozdělení jednotlivých druhů příjmů podle zákona o daních z příjmů. Prvním z druhů příjmů v pořadí tohoto zákona je příjem ze závislé činnosti, který je upraven v § 6 zákona o daních z příjmů. Taxativní výčet jednotlivých příjmů ze závislé činnosti nalezneme ve stejném ustanovení § 6 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Pro zahrnutí těchto příjmů do předmětu daně není podstatné, na základě jakého právního vztahu poplatníkovi příjmy plynou, ale zda činnost není vykonávána zcela nezávisle. Zdanitelnou činností je také odměna, kterou je nutné vykládat ve smyslu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, který v § 59 až 62 upravuje smlouvu o výkonu funkce čili práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu. Odměna je zvláště zdůrazněna z toho důvodu, že je v ní na rozdíl od příjmu zvláště neperiodičnost prospěchu za provedení činnosti. Zákon mimo příjmy a odměny upravuje i funkční požitky, které mohou spočívat v poskytnutí konkrétní individuální výhody vykonavateli funkce, která je ocenitelná penězi. V převážné míře je předmětem tohoto druhu daně z příjmů ohodnocení práce zaměstnance zaměstnavatelem, a to na základě uzavřeného smluvního vztahu dle soukromého práva.¹¹⁶

Vyplácení mzdy prostřednictvím kryptoměny

Při uzavření pracovněprávního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem dochází k smluvnímu ujednání, na jehož základě dochází k ohodnocení práce zaměstnance. S vývojem společnosti se vyvíjí i pracovněprávní prostředí a zaměstnavatelé se snaží motivovat a navazovat nové spolupráce se zaměstnanci nejrůznějšími způsoby. Takový inovativní způsob motivace může představovat právě i vyplácení mzdy prostřednictvím kryptoměn. Vyplácení mzdy představuje pro zaměstnance příjem, který pramení ze závislé činnosti. Tradičně se mzda vyplácí prostřednictvím

¹¹⁵ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

¹¹⁶ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 664 s. ISBN 978-80-7400-833-7. s. 87-118.

zákonné mzdy a pokud by zaměstnavatel měl vizi vyplácet mzdu či plat čistě prostřednictvím kryptoaktiv je omezen tuzemskou právní úpravou, a to především zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“). Dle § 109 zákoníku práce je za práci poskytována mzda, která má podobu peněžitého plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) nebo v případě platu pouze podobu peněžitého plnění, nikoliv v naturální formě.¹¹⁷ Zákoník práce stanovuje povinnost vyplácet mzdu prostřednictvím zákonných peněz.¹¹⁸ Úpravu zákonných peněz nalezneme v § 16 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance a jsou jimi platné bankovky a mince vydané ČNB. I přes dané omezení je možné takový druh příjmů prostřednictvím kryptoaktiv obdržet, a to jako naturální mzdu dle § 119 zákoníku práce. Takovou mzdu lze zaměstnanci poskytnout jen za předpokladu jeho souhlasu a pouze ve výši vyšší, než je mzda minimální dle § 111 zákoníku práce. V souvislosti s takovým druhem mzdy je nutné v případě kryptoměn písemně sjednat kurz, datum a adresu peněženky, na kterou bude daná mzda ve formě kryptoměn vyplácena.¹¹⁹ Vyplácení části mzdy prostřednictvím kryptoaktiv může být motivováno samotnými vlastnostmi těchto aktiv nebo může být prostředkem motivace zaměstnanců, kteří za tímto alternativním a doplňkovým příjmem mohou v důsledku vysoké volatility vidět možnost vysokého výdělků oproti běžné peněžité mzdě. Lze předpokládat, že uchýlením se k takovému druhu mzdy může zaměstnavatel vyjadřovat svůj liberální přístup anebo může sloužit, jako marketingový nástroj.

Inovativní přístup ke způsobu odměňování svých zaměstnanců zaujal například český zaměstnavatel Alza.cz a.s. a jeho velká síť obchodů a e-shop převážně s elektronikou. Již v roce 2017 e-shop nabídl svým zákazníkům možnost platit za nákupy ve svém e-shopu pomocí kryptoměn (bitcoin a litecoin). Zaměstnavatel navázal na tuto inovaci a zavedl možnost vyplácet svým zaměstnancům dle zájmu část výplaty právě v kryptoměnách.¹²⁰

Došli jsme k závěru, že kryptoaktiva mohou být předmětem příjmů ze závislé činnosti a v návaznosti na tento závěr se nabízí otázka, jak takový příjem danit. V případě příjmu kryptoměn ze závislé činnosti, není nutné hledat daňovou úpravu vztahující se konkrétně ke kryptoměnám, ale je možné postupovat podle již obecné úpravy existující. Již před existencí těchto aktiv bylo

¹¹⁷ BĚLINA, M., DRÁPAL, L. a kol.: *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 1508 s. ISBN 978-80-7400-759-0. s. 625-629

¹¹⁸ SUCHÁ, Anna. Lze zaměstnanci vyplácet mzdu v cizí měně? In: *BNT attorneys in CEE* [online]. 24. 04. 2019 [cit. 2022-10-07]. Dostupné z: <https://bnt.eu/cs/pravni-novinky/lze-zamestnanci-vyplacet-mzdu-v-cizi-mene/>

¹¹⁹ SUCHAN, Stanislav. Zdanění kryptoměn. In: *DU.cz, Daně, účetnictví, právo, práce a mzdy pro profesionály* [online]. 15. 03. 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: https://www.du.cz/33/zdaneni-kryptomen-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Ese1IEiNjoMQpopVCQH8tL_q-YvtQ65g8w/#:~:text=Mzda%20mus%C3%AD%20b%C3%BDt%20dle%20ZP,kurzem%20a%20datem%2C%20adresou%20pen%C4%9B%C5%BEenky

¹²⁰ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 95

běžné, že zaměstnavatel motivoval své zaměstnance jiným způsobem než peněžitou mzdou a vyplácel část mzdy například skrze zaměstnanecké akcie. Je sice pravdou, že kryptoaktiva nejsou investičním nástrojem, ale z pohledu pracovněprávní úpravy se jedná o formu naturální mzdy, stejně jako tyto akcie. Z tohoto důvodu můžeme v případě kryptoaktiv postupovat obdobným způsobem jako při zdaňování zaměstnaneckých akcií.

U takového příjmu se může jevit problematické stanovení základu daně, tedy částky, z které je vypočtena daňová povinnost. Problematika pramení z vlastností kryptoaktiv a primárně z jejich vysoké volatility v čase. Pro stanovení základu daně je nutné postupovat v souladu s § 6 odst. 3 zákona o daních z příjmů a takové plnění ocenit podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, a to cenou obvyklou.¹²¹

Za obvyklou cenu se považuje taková cena, ke které bychom dospěli prodejem stejného či obdobného majetku v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Na základě tuzemské právní úpravy tedy víme, že pro zjištění daňové povinnosti potřebujeme zjistit cenu obvyklou, což v souvislosti s kryptoaktivy je samo o sobě problematické, jelikož se její hodnota může během dne měnit i o desítky procent. Řešením pro stanovení takové ceny se jeví ocenění kryptoaktiv takovou hodnotou, kterou měla k okamžiku obchodu na kryptoburze, kterou poplatník využívá. Takový postup nejlépe reflektuje zásady daňového práva a přímo nejvěrněji reflektuje skutečný ekonomický příjem. Daňové právo je mimo jiné postaveno na základě autoaplikace, tedy důvěry státu v daňové subjekty, a z toho důvodu je stanovení obvyklé ceny kryptoaktiv pro účely stanovení daňové povinnosti v rukou právě daňového subjektu. Pro účely stanovení takové ceny je možné využít například webovou stránku Coin Market Cap¹²², která v reálném čase od roku 2013 monitoruje hodnotu kryptoměn a prostřednictvím váženého průměru ze všech burz zobrazuje hodnotu kryptoměn k určitému datu, hodině i minutě do přehledných grafů. Po stanovení obvyklé ceny je možné určit základ daně a k vypočtení daňové povinnosti se postupuje běžným způsobem.¹²³

¹²¹ RINDOVÁ, Iva, Hana JEDLANOVÁ a Lenka NOVÁKOVÁ. Zaměstnanecké akcie z pohledu daně z příjmů fyzických osob. In: *Práce a mzda* [online]. 22. 02. 2019 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/zamestnanecke-akcie-z-pohledu-dane-z-prijmu-fyzickych-osob>

¹²² *CoinMarketCap* [online]. [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/>

¹²³ KYZLINK, David. Kryptoměny – souvislosti – zdanění. In: *DAUČ* [online]. 28. 10. 2021 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/clanky/9610/kryptomeny-souvislosti-zdaneni>

5.1.2. Příjmy ze samostatné činnosti

Dalším druhem příjmu dle zákona o daních z příjmu jsou příjmy ze samostatné činnosti, které jsou vyjádřeny v § 7 daného zákona. Jedná se především o takový druh příjmu, který nespadá do předchozí kategorie definované v § 6 zákona o daních z příjmů a jehož zdrojem je zejména podnikání daňového poplatníka, tedy podnikající fyzické osoby. Podstatným znakem je nezávislost vykonávané činnosti.¹²⁴

Těžba kryptoměny

Rozhodně charakteristickým a jedinečným způsobem nakládání s kryptoměnou je její těžba. Jedná se o způsob, kterým se fyzická osoba může obohatit o kryptoměnu bez toho, aniž by si ji pořizovala směnou za fiat měnu. V případě samostatné činnosti je právě těžba činností, která se nejčastěji s tímto druhem příjmů spojuje. Těžba nejznámější kryptoměny bitcoinu, její průběh, specifika a nutnosti jsou blíže popsány v kapitole 3.1 této diplomové práce. Pro podřazení tohoto příjmu mezi příjmy plynoucí ze samostatné činnosti je rozhodující, zda je taková činnost vykonávána soustavně, za účelem dosažení zisku, na vlastní účet a odpovědnost. Tedy musí dojít k naplnění zákonné definice podnikatele a od toho odvozené činnosti podnikání podle § 420 odst. 1 OZ. Pro výkon takové soustavné činnosti je nutné, aby si fyzická osoba opatřila živnostenské oprávnění dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Samotná těžba kryptoměn spadá do kategorie volných živností. V takovém případě dochází k příjmům ze živnostenského podnikání, které jsou zdaňovány podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů. Po stanovení základu daně je možné odečíst veškeré vynaložené náklady k zajištění těchto příjmů. Pro takový výkon činnosti jsou typickým nákladem především výdaje za energie, pořízení těžebních grafických karet či jiných přístrojů a nájem prostor. Jestliže daňový poplatník neuplatní prokazatelně vynaložené náklady na dosažení příjmů může dle § 7 odst. 7 písm. b) zákona o daních z příjmů uplatnit výdajový paušál ve výši 60 %. Avšak jej může uplatnit pouze do výše 1 200 000 Kč.¹²⁵

Pokud daňový poplatník kryptoměny těží a nevlastní živnostenské oprávnění k takovému podnikání je dle § 420 až 422 občanského zákoníku stále považován za poplatníka provozujícího podnikatelskou činnost a na rozdíl od poplatníka vlastního živnostenské oprávnění jsou jeho

¹²⁴ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 664 s. ISBN 978-80-7400-833-7. s. 118-129.

¹²⁵ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnamí (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

příjmy zdaňovány podle § 7 odst. 1 písm. c) zákona o daních z příjmů. I v tomto případě může poplatník uplatnit své výdaje ve skutečně vynaložené výši nebo může uplatnit výdajový paušál, a to ve výši 40 % z příjmů podle § 7 odst. 7 písm. d) zákona o daních z příjmů. Takový výdajový paušál lze v případě tohoto ustanovení uplatnit jen do výše 800 000 Kč.

U těžby kryptoměn je nutné podotknout, že samotným procesem těžby nedochází k nabytí příjmu, který by byl zdanitelný. Daňový poplatník zdanitelného příjmu dosáhne až v okamžiku prodeje těžbou získaných kryptoměn, nebo v případě směny za jiné zboží nebo služby, a dokonce i směnou kryptoměny za jinou kryptoměnu. Daňová povinnost vzniká k samotnému okamžiku směny či prodeje kryptoměny, a nikoliv až převodem peněz na účet do České republiky nebo na akceptovanou měnu. Samotná směna kryptoměny na fiat měnu není považována za směnářenskou činnost, proto se taková transakce zdaňuje jako příjem z prodeje nehmotné movité věci. U fyzických osob, které jsou účetní jednotkou se vytěžené kryptoměny ocení ve výši vlastních nákladů podle § 25 odst. 1 písm. d), písm. I) a odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví a § 49 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.¹²⁶

Příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku

Vedle těžby kryptoměn existuje i jiný způsob nakládání s kryptoaktivy, který je možné zařadit do příjmů ze samostatné činnosti. Obecně se příjmy z nájmu řadí do své vlastní kategorie příjmů z nájmu, která je upravena v § 9 zákona o daních z příjmů. I přes to se daňový poplatník může rozhodnout příjmy z nájmu podřadit pod příjmy ze samostatné činnosti a to, pokud se jedná o příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku podle § 7 odst. 2 písm. b) zákona o daních z příjmů. I v takovém případě je možné, že daňový poplatník bude nabývat příjem prostřednictvím kryptoaktiv. Pro zdanění takového příjmu musí být daná transakce uvedena v Kč. Kurzovní lístek ČNB neposkytuje hodnotu kryptoměn, proto se použije přepočtení přes třetí měnu prostřednictvím kryptoburzy. I v případě tohoto příjmu může daňový poplatník uvést prokazatelně vynaložené výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů nebo může využít paušální výdaje, které

¹²⁶ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

pro tento druh příjmu dle § 7 odst. 7 písm. c) zákona o daních z příjmů tvoří 30 % z příjmů. Maximální výše uplatnění paušálních výdajů činí 600 000 Kč.¹²⁷

5.1.3. Příjmy z kapitálového majetku

V pořadí třetím druhem příjmu dle zákona o daních z příjmů je příjem z kapitálového majetku, který je upraven v § 8 zákona o daních z příjmů. Do příjmů z kapitálového majetku lze zařadit takové příjmy, které nejsou příjmem ze závislé či samostatné činnosti. Předmětem této daně jsou podíly na zisku (dříve označované jako dividendy) vyplácené fyzickým osobám z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručením omezeným, veřejné obchodní společnosti a na komanditní společnosti, dále podíly na zisku plynoucí z členství v družstvu, podílovém fondu a z úroků z cenných papírů, jež reprezentují majetkový podíl v podílovém fondu. Obecně se tedy jedná o takový příjem, který daňový poplatník získá z investičních nástrojů. Povaha těchto nástrojů a jejich vztah ke kryptoměnam je popsána v této práci v kapitole 2.2. V dané části práce autor dospěl k závěru, že kryptoměnu dle platné legislativní úpravy nelze považovat za investiční nástroj, a proto při nakládání s nimi nemůže u tohoto druhu příjmů vzniknout fyzické osobě daňová povinnost.¹²⁸

Jediným myslitelným příjmem, který by fyzická osoba mohla uvést pod tento druh příjmů v souvislosti s nakládáním s kryptoaktivy jsou příjmy z podílu na zisku. Tyto příjmy z podílu na zisku vyplácí právnická osoba, která získala zisk právě z činnosti s kryptoaktivy. Avšak takové příjmy se neuvádí v daňovém přiznání, pokud se jedná o podíl na zisku z české společnosti. V případě vyplácení podílu na zisku českou společností je tento příjem zdaněn srážkovou daní podle § 38d zákona o daních z příjmů u plátce.

Pokud se ale jedná o společnost, která sídlí mimo Českou republiku, tak je nutné příjem z podílu na zisku uvést v daňovém přiznání právě pod příjmy z kapitálového majetku. Příjmy ze zahraničí jsou podle § 8 odst. 4 zákona o daních z příjmů dílčím základem daně. Pro správné stanovení daně je nutné věnovat pozornost zamezení dvojího zdanění. Mezinárodní dvojí zdanění je současné zdanění téhož příjmu nebo majetku u téhož subjektu daně ve více státech. K vyloučení dvojího zdanění se obvykle používá řada vnitrostátních nebo mezinárodních nástrojů a metod. Takovými metodami je například metoda vynětí, která může přímo docílit vyloučení dvojího zdanění, nebo modernější metoda započtení. U daních z příjmů je běžné, že se k zamezení dvojího

¹²⁷ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnamí (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

¹²⁸ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 664 s. ISBN 978-80-7400-833-7. s. 138-147.

zdanění využívají smlouvy o zamezení dvojího zdanění s konkrétními státy, které dvojí zdanění vyloučí. Při existenci takové smlouvy se při stanovení výše daně postupuje právě v souladu se smluvně uzavřenou úpravou.¹²⁹

5.1.4. Příjmy z nájmu

Další druh příjmu je upraven v následujícím § 9 zákona o daních z příjmů. Znovu je dodržen postupný vylučovací proces podřazení příjmů pod jednotlivé druhy a z toho důvodu pod tento druh zařadíme pouze takové příjmy, které nejsou příjmem podle § 6 až 8 zákona o daních z příjmů. Příjmy z nájmu jsou především takové, které plynou z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu podle § 10 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů.¹³⁰ V kapitole 5.1.2 této diplomové práce se již dospělo k závěru, že je možné dosáhnout příjmu z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku a podřadit ho pod příjem ze samostatné činnosti. Pokud se nejedná o příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku je možné takový příjem podřadit pod příjem z nájmu dle § 9 zákona o daních z příjmů. V případě existence takového nájmu může daňový poplatník uplatnit veškeré prokazatelně vynaložené výdaje, nebo může uplatnit paušální výdaje podle § 9 odst. 4 zákona o daních z příjmů, které lze uplatnit ve výši 30 % z příjmů a do maximální výše 600 000 Kč. Obdobně jako při plnění daňové povinnosti u příjmů ze samostatné činnosti musí být hodnota provedení transakce s kryptoměnou vyjádřena v Kč a následně je vypočtena výše daňové povinnosti běžným způsobem.¹³¹

5.1.5. Ostatní příjmy

Naprostá většina daňových povinností fyzických osob při nakládání s kryptoaktivy spadá do kategorie ostatních příjmů podle § 10 zákona o daních z příjmů. Do této kategorie příjmů samozřejmě nespádají takové příjmy plynoucí z nakládání s kryptoaktivy, které jsme si jmenovali v kapitolách 5.1.1 až 5.1.4 této diplomové práce. Řazení příjmů plynoucích z nakládání s tímto druhem aktiv až do kategorie ostatních příjmů může samo o sobě reflektovat nedostatečnou právní

¹²⁹ KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0. s. 162-165.

¹³⁰ § 9 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

¹³¹ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnamí (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

úpravu. I přes to obecná právní úprava pro nakládání s kryptoaktivy dokáže daňovému subjektu poskytnout dostatečnou odpověď na to, jakou daňovou povinnost má vůči státu.

Klíčovým krokem při kategorizování příjmu je stanovení, zda k němu dochází v souvislosti s činností, která je vykonávána soustavně za účelem dosažení zisku, na vlastní účet a odpovědnost a celkově naplňuje znaky podnikatelské činnosti, kterou je možné odvodit z definice podnikatele podle § 420 odst. 1 občanského zákoníku. Pokud dochází k příjmu v souvislosti s touto činností je příjem podřazen pod § 7 zákona o daních z příjmů, tedy pod příjmy ze samostatné činnosti. Avšak pokud nedochází k naplnění tohoto předpokladu můžeme při stanovování daňové povinnosti tohoto příjmu postupovat podle § 10 zákona o daních z příjmů, tedy podle ostatních příjmů. Hlavním kritériem při podřazení příjmu mezi ostatní příjmy je nejen správa kryptoaktiv jako vlastního majetku, ale i aktivní činnost při nakládání s kryptoaktivy. Pokud při nakládání s kryptoaktivy nedochází k naplnění definice podnikatelské činnosti a k příjmům dochází jen v souvislosti se správou vlastního majetku je možné takovou činnost vykonávat i bez živnostenského oprávnění a následně ji danit jako ostatní příjem.¹³²

Směna kryptoměn za fiat měnu

Se zvyšujícím se zájmem o kryptoaktiva se postupně zvyšuje i nárůst nových vlastníků kryptoměn. Kryptoměny je možné nabýt prostřednictvím její těžby, nebo je nutné ji směnit za fiat měnu. Příznivci této nové technologie pořizují kryptoměny prostřednictvím kryptoburz nebo specializovaných bankomatů. Většina společností může na základě decentralizační vlastnosti kryptoaktiv nabýt dojem, že kryptoaktiva a kryptoměny nespádají do gesce a kontroly žádného státu, tudíž jejich samotná směna nepodléhá žádné daňové povinnosti. Je sice pravda, že v případě nákupu kryptoměny ke vzniku daňové povinnosti nedochází, ale právě následná směna zpět za fiat měnu zdanitelným příjmem je. Samotná daňová povinnost vzniká k okamžiku vzniku příjmu, tedy v momentě, kdy směním kryptoměny zpět za fiat měnu. V mnohých případech tedy dochází k situaci, kdy si daňový poplatník nakoupí kryptoměnu, která v čase nabude na své hodnotě. S vidinou velkého zisku poplatník kryptoměnu prodá a z důvodu nedostatečně konkrétní daňové úpravy a nevědomosti nesplní daňovou povinnost, která mu vznikla. U takto specifického příjmu se může jevit, díky vysoké volatilitě kryptoměny, jako problematické stanovit výši základu daně. Pro jeho stanovení je potřeba znát částku v Kč, za kterou poplatník kryptoměnu pořídil a následně částku, za kterou kryptoměnu naopak prodal. Pokud si poplatník dostatečně pečlivě nezaznamenal

¹³² HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 6-7.

částku, za kterou takové aktivum pořídil a následně prodal, může stále na základě znalosti dne, hodiny a minuty provedené transakce hodnotu dodatečně zjistit. Již v kapitole 5.1.1 u příjmů plynoucích ze závislé činnosti jsme si představili, že existují internetové zdroje, které od určité doby monitorují a ukládají vývoj ceny kryptoměn v čase. Po zjištění pořizovací a prodejní ceny můžeme dále postupovat a zjistit výši daňové povinnosti. Odečtením pořizovací ceny od ceny prodejní získáme dílčí základ daně, z kterého případně můžeme odečíst nezdánitelnou část základu daně podle § 15 zákona o daních z příjmů, pokud na ni má daňový poplatník nárok. Následně může daňový poplatník uplatnit slevy na dani a dále stanoví výši daně, jejíž sazba činí 15 % a 23 %.¹³³

Směna kryptoměny za kryptoměnu

Dalším běžným způsobem nakládání s kryptoměnami je jejich směna za jinou kryptoměnu. Taková transakce může nejen v laické části společnosti evokovat, že nezakládá žádnou daňovou povinnost. Avšak tuto představu vyvrací již samotný § 3 odst. 2 zákona o daních z příjmů, který stanoví, že předmětem daně z příjmů fyzických osob je mimo jiné i nepeněžní příjem dosažený směnou. Jelikož se jedná o nepeněžní příjem je pro vypočtení daňové povinnosti nutné podle § 3 odst. 5 písm. a) příjem ocenit podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku. K ocenění kryptoměny je potřeba zjistit cenu obvyklou. Stanovení kurzu se může jevit pro ocenění kryptoměn jako problematické, a to v souvislosti s charakteristickou vysokou volatilitou kryptoměny. Pro stanovení obvyklé ceny nemůžeme využít kurz centrální banky, protože ta takový kurz neposkytuje. Je nutné dohledat dostupnými prostředky tu hodnotu kryptoměny, která jí příslušela k okamžiku obchodu na kryptoburze. Pro stanovení takové výše můžeme využít webové stránky, které monitorují historii vývoje kurzu kryptoměn. Následně po stanovení ceny je možné určit základ daně a výši daňové povinnosti.¹³⁴

Nákup a prodej zboží a služeb za kryptoměnu

Kryptoměny se sice dle tuzemské právní úpravy nepovažují za měnu, ale i přes to mohou vykazovat vlastnosti prostředku směny, jak bylo vymezeno v kapitole 2.1 této diplomové práce. Jedním z prvních milníků, kdy byla kryptoměna využita jako prostředek směny je již dnes

¹³³ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 9-10.

¹³⁴ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

pověstná směna bitcoinu za pizzu, kdy dnešní hodnota za kryptoměnu několikanásobně přesahuje cenu pizzy.¹³⁵ V současné době se možnost směny zboží za kryptoměny rozšiřuje i do samotných obchodů, takovým příkladem je například e-shop nejen s elektronikou Alza.cz a.s., který svým zákazníkům umožňuje nakoupit za kryptoměnu.¹³⁶ Je ale nutné zmínit, že právě Alza.cz a.s. nepřijímá kryptoměny jako takové, ale ke transakcím využívá službu BitcoinPay, která sice slouží jako platební brána, ale zároveň směnárna kryptoměny na měnu, konkrétně i Kč. Ve skutečnosti tedy dochází k tomu, že zákazník skutečně zaplatí například bitcoinem, ale Alza.cz a.s. zaplatí určitou provizi poskytovateli této služby a následně přijme směněné zákonné peníze. V tomto případě tedy nedochází k přímému nákupu zboží za kryptoměnu.¹³⁷ To, že je možné směnit kryptoměnu za zboží nebo služby tedy pravděpodobně pro mnohé, není novinkou, avšak pro některé může být novinkou to, že takovou směnou dochází ke zdanitelnému příjmu podle zákona o daních z příjmů. Jedná se o takový příjem, který se považuje za nepeněžní plnění mezi dvěma stranami, který se zdaňuje stejným způsobem jako směna kryptoměny za kryptoměnu. Zdanitelného příjmu dosáhly obě strany a v obou případech se příjem ocení totožně podle právního předpisu o oceňování majetku¹³⁸. Následný postup vypočtení daňové povinnosti je stanoven stejným způsobem jako při směně kryptoměny za kryptoměnu.¹³⁹

Směna NFT za fiat měnu či kryptoměnu

Se stále se rozvíjejícím světem kryptoaktiv se objevily digitální tokeny, které jsou známé pod zkratkou NFT. Tyto tokeny díky své jedinečnosti, a především propagaci skrze známé osobnosti, raketově narostly na své hodnotě. Do jisté míry tato aktiva zrcadlí obdobný strmý nárůst na ceně jako kryptoměna v jeho počátku. Z těchto důvodů je toto aktivum pro mnohé investory atraktivním prostředkem a dochází k směně NFT za fiat měnu a mnohem častěji za kryptoměnu. Bohužel tento technologický trend je rychlejší než daňověprávní úprava a neexistuje žádná, která by přímo tento druh aktiv upravovala. I když se jedná o novou technologii není vhodné takovou

¹³⁵ KAMAU, Rufas. What Is Bitcoin Pizza Day, And Why Does The Community Celebrate On May 22? In: *Forbes* [online]. 09. 05. 2022 [cit. 2022-10-20]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/rufaskamau/2022/05/09/what-is-bitcoin-pizza-day-and-why-does-the-community-celebrate-on-may-22/>

¹³⁶ KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1. s. 95

¹³⁷ VEŘEJNÁ KONZULTACE BLOCKCHAIN, VIRTUÁLNÍ MĚNY A AKTIVA: využití technologie blockchain k evidenci cenných papírů. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 30. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2018-11-30_Verejna-konzultace-Blockchain-virtualni-meny-a-aktiva.pdf

¹³⁸ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁹ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnamí (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

situaci zneužívat a vyhýbat se daňové povinnosti. Situace ohledně vzniku daňové povinnosti v souvislosti s nakládáním s tímto druhem aktiv přináší ještě více otázek než nakládání s kryptoměnou. Proto by autor z hlediska vlastního přesvědčení doporučil fyzickým osobám, které tímto způsobem nakládají s kryptoaktivy, aby při stanovení daňové povinnosti postupovali obdobným způsobem jako při zdaňování kryptoměn.

5.2. Daň z přidané hodnoty

Dalším důležitým druhem daně, který v souvislosti s nakládáním s kryptoaktivy může zakládat daňovou povinnost fyzickým osobám, je DPH. U této daně je nutné připomenout, že podléhá platné tuzemské, ale zároveň i evropské legislativě. Jedná se o zásadní rozdíl oproti čistě tuzemskému přístupu k dani z příjmů. Proto je v souvislosti s touto daní nutné na kryptoměny pohlížet ve smyslu rozsudku Soudního dvora Evropské unie SDEU C-264/14 Skatteverket v. David Hedqvist, který vyslovil, že se jedná o alternativní platební prostředek. Zprvu se může jevit, že díky unifikaci úpravy v souvislosti s touto daní a absenci rozdílného přístupu jednotlivých zemí tato daň nepřináší ve spojitosti s kryptoaktivy žádná úskalí, ale i přes to přetrvává mnoho aplikačních problémů, a dokonce je možné se setkat i s názorem, že kryptoaktiva dani z přidané hodnoty nepodléhají.¹⁴⁰ Předmět této daně je definován v § 2 zákona o DPH a je jím kromě pořízení zboží z jiného členského státu a dovozu zboží ze třetí země také dodání zboží či poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku. Zároveň je nutné vymezit, že za osobu povinnou k dani se považují právě osoby fyzické, ale i osoby právnické, které samostatně uskutečňují ekonomickou činnost. Takovou činností se rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků nebo osob poskytujících služby. Pro účely nakládání s kryptoaktivy je důležité, že za takovou činnost se považuje i využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně.¹⁴¹

¹⁴⁰ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 15.

¹⁴¹ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnamí (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

Těžba kryptoměn pro vlastní účel

Jednou ze základních způsobů nakládání s kryptoaktivy je těžba kryptoměn. Jedná se o způsob, jakým může fyzická osoba nabýt určité množství kryptoměny za poskytnutí služby. Za takového jednoduchého předpokladu by se nabízelo, že taková činnost fyzickým osobám zakládá daňovou povinnost. Pro ověření takového závěru je nutné zkoumat samotný způsob poskytování takové služby. Podstatou těžby kryptoměn je poskytování služby, která spočívá v ověřování transakcí pro třetí osoby, za kterou náleží odměna. Odměnou je určité množství kryptoměny, které není předem známo a její vytěžené množství se odvíjí od mnoha faktorů. Avšak k získání odměny nedochází automaticky a v naprosté většině případů vykonáním této činnosti k samotnému ověření transakcí nedojde. Z toho důvodu mnohokrát dochází k promarnění poskytovaných služeb, odměnu je množné získat jen náhodně, a tím pádem neexistuje přímá souvislost mezi takovým druhem poskytování služby a samotnou odměnou. Takové přímé spojení mezi výkonem činnosti a úplatou je důležitou podmínkou ekonomické aktivity spadající do DPH. Tato podmínka je součástí konstantní judikatury SDEU a je vyjádřena například ve věci 102/86 Apple and Pear Development Council. Stejný postoj k těžbě kryptoměn pro vlastní účely zaujala také anglická finanční správa. Obdobně jako SDEU kvituje, že u takové činnosti neexistuje dostatečné spojení mezi službou a obdrženou úplatou, a proto je tato činnost obecně mimo předmět DPH.¹⁴² S tímto postojem se ztotožňuje i obecně nejuznávanější komentář¹⁴³ ke směrnici o společném systému DPH a tím pádem lze předpokládat, že i jednotlivé členské státy budou tento názor následovat.¹⁴⁴ Obdobný názor sdílí konečně i GFR, které také poukazuje na neexistenci přímé vazby a na proces těžby pohlíží jako na takovou činnost, kterou osoba vykonává pro svoji individuální potřebu a nevykonává ji na základě smluvního ujednání uzavřeného s jinou osobou. Z toho důvodu těžba kryptoměny není předmětem daně dle § 2 zákona o DPH. V souvislosti s těžbou kryptoměn nemá plátce nárok na odpočet daně na vstupu u přijatého zdanitelného plnění, pokud kryptoměnu následně smění.¹⁴⁵

¹⁴² HM Revenue & Customs. VAT treatment of Bitcoin and similar cryptocurrencies. In: *GOV.UK* [online]. 19. 12. 2018 [cit. 2022-10-25]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/collections/cryptoassets#vat-treatment-of-bitcoin-and-similar-cryptocurrencies>

¹⁴³ TERRA, Ben J.M., KAJUS, Julie. *A Guide to the European VAT directives. Volume 1., Introduction to European VAT*. Amsterdam: IBFD, 2017. ISBN 978-90-8722-398-4.

¹⁴⁴ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 15-16.

¹⁴⁵ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

Těžba kryptoměn v poolu

Dalším způsobem získávání kryptoměny je její těžba v poolu. Na první pohled se může zdát, že i takový způsob těžby provází stejné vlastnosti, jako těžba pro vlastní účely. Tedy i taková činnost by neměla být předmětem DPH. Avšak díky charakteristickým vlastnostem tohoto způsobu akvizice kryptoměny se pohled daňového práva na tuto činnost liší. Jedná se o takovou variantu těžby, kdy účastníci poskytují výpočetní výkon za úplatu ústřední entitě, která onen výpočetní výkon využívá k samotné těžbě. Ústřední entita za využití výpočetního výkonu účastníků může vytěžit kryptoměnu a tu následně přerozděluje mezi jednotlivé účastníky dle množství poskytnutého výpočetního výkonu. U takto hromadného způsobu těžby se dle počtu účastníků může až mnohonásobně zvětšit šance, že entita blok kryptoměny vytěží. Příkladem ústřední entity může být původně český Braiins pool¹⁴⁶. Tento druh těžby, díky tomu že disponuje mnohem větší šancí na získání kryptoměny a odměna z těžby je předvídatelná na základě výpočetního výkonu poskytnutého účastníkem, disponuje na rozdíl od běžné těžby mnohem těsnější vazbu mezi poskytnutou službou a úplatou. Z této přímé souvislosti vyplývá, že takový způsob těžby je předmětem DPH a následně se nabízí otázka ohledně povahy obchodu. Jedná se o pronájem výpočetního výkonu ústřední entitě nebo o koordinaci poskytování služeb?¹⁴⁷

Odpověď na danou otázku do jisté míry poskytují již samotná pravidla bitcoinu vyjadřující se k procesu těžby. Ty stanovují, že pouze provozovatel poolu je plnohodnotným prostředkem k těžbě a z toho důvodu pouze on za vytěžený blok obdrží odměnu.¹⁴⁸ Ústřední entita je tedy ta, která kryptoměnu obdrží a až následně ji rozděljuje mezi jednotlivé účastníky. Z tohoto základu je zřejmé, že se jedná o poskytování služeb osobě povinné k dani spočívající v poskytnutí výpočetního výkonu. Takové závěry ve svém vyjádření potvrzuje i GFR, kdy nájem nebo pronájem považuje za poskytnutí služby a takové poskytnutí služby plátce nebo identifikovaná osoba musí uvést v daňovém přiznání k DPH¹⁴⁹. V takovém případě je tedy možné uplatnit odpočet na vstupu.¹⁵⁰

U takového způsobu nakládání s kryptoměnami se při stanovení místa plnění postupuje podle základního pravidla dle § 9 odst. 1 zákona o DPH. Místem plnění při poskytnutí služby

¹⁴⁶ Dostupné z: <https://braiins.com/pool>

¹⁴⁷ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 16-17.

¹⁴⁸ NAKAMOTO, Satoshi. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. In: *bitcoin.org* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

¹⁴⁹ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

¹⁵⁰ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 17.

osobě povinné k dani je místo, kde má tato osoba sídlo. Jestliže je služba poskytnuta v provozovně osoby povinné k dani, tak je místem plnění právě provozovna. Pokud je příjemcem služby osoba nepovinná k dani, místem plnění je dle § 9 odst. 2 zákona o DPH místo, kde má poskytovatel služby sídlo. I v tomto případě je místem plnění provozovna, pokud je služba poskytnuta prostřednictvím provozovny osoby povinné k dani. Plátcem se osoba stane splněním podmínek uvedených v § 6b a násl. zákona o DPH či prostřednictvím dobrovolné registrace¹⁵¹. Především se jí stane, pokud v souvislosti s poskytováním nájmu nebo pronájmu těžících zařízení na těžbu kryptoměny dosahuje obratu za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců nejméně 1 000 000 Kč.¹⁵² Po překonání takového obratu v tuzemsku je osoba povinná k dani povinna dle § 94 zákona o DPH podat přihlášku k registraci do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém překročila obrat stanovený dle § 6 odst. 1 zákona o DPH. Současně pokud osoba povinná k dani, která není plátcem, se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, poskytuje nájem těžebního vybavení nebo jen jeho výkon pro těžbu kryptoměny osobě povinné k dani v jiném členském státě s místem plnění dle § 9 odst. 1 zákona o DPH se stává identifikovanou osobou ode dne poskytnutí služby dle § 6i zákona o DPH. Takové osobě vzniká od okamžiku, kdy se stane identifikovanou osobou, povinnost podat přihlášku k registraci do 15 dnů. Identifikovaná osoba musí podat souhrnné hlášení podle § 102 zákona o DPH a naopak ten, kdo poskytnuté služby využije, musí přiznat daň. Pokud dojde k situaci, kdy osoba povinná k dani, která má sídlo nebo provozovnu v tuzemsku a poskytuje nájem nebo výpočetní výkon těžebního vybavení osobě povinné k dani ve třetí zemi, nevzniká jí tak povinnost se jako identifikovaná osoba nebo plátce registrovat dle zákona o DPH.¹⁵³

Nákup a prodej zboží nebo služeb za kryptoměnu

Mimo těžbu kryptoměn lze toto aktivum používat i jinými způsoby. Dnes již není tak těžké najít obchody prodávající zboží nebo poskytující služby, kde je možné platit kryptoměnou. Takové nakládání s kryptoměnou naplňuje vlastnosti alternativního platebního prostředku, a i přesto že takové nakládání s kryptoměny někteří považují pouze za trend dnešní doby, který odezní, dochází k němu a je nutné na něj pohlížet i z pohledu DPH. Je nutné zdůraznit to, že právě takové nakládání s kryptoměny je předmětem DPH. V případě, že plátce, který dodá zboží nebo

¹⁵¹ § 6f zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵² § 6 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵³ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměny (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

poskytne službu a obdrží za takové plnění úhradu prostřednictvím kryptoměny, je tak povinen stanovit základ daně podle § 36 odst. 6 písm. d) zákona o DPH. Základem daně dle daného ustanovení je obvyklá cena bez daně za dodání zboží nebo poskytnutí služby.¹⁵⁴ Úpravu obvyklé ceny v rámci příslušného zákona nalezneme v § 36 odst. 14 zákona o DPH: „*Obvyklou cenou se pro účely daně z přidané hodnoty rozumí celá částka, kterou by za účelem pořízení zboží nebo přijetí služby musela osoba, pro kterou se plnění uskutečnilo, nacházející se na stejném obchodním stupni, na jakém se dodání zboží nebo poskytnutí služby uskutečňuje, zaplatit v podmínkách volné hospodářské soutěže nezávislému dodavateli nebo poskytovateli v tuzemsku, aby v daném okamžiku toto zboží pořídila nebo tuto službu přijala; pokud nelze srovnatelné dodání zboží nebo poskytnutí služby zjistit, rozumí se obvyklou cenou*

a) *v případě zboží částka, která*

1. *není nižší než kupní cena daného nebo podobného zboží, nebo*
2. *odpovídá nákladové ceně určené k okamžiku dodání zboží, pokud nelze určit částku podle bodu 1,*

b) *v případě služby částka, která není nižší než výše celkových nákladů osoby povinné k dani na toto poskytnutí služby.*¹⁵⁵

Obdobně, jako u daně z příjmů i u tohoto druhu daně narážíme na problematiku ohledně stanovení obvyklé ceny. I v tomto případě je znovu nutné připomenout, že české daňové právo se řídí principem autoaplikace, a je čistě v rukou daňového subjektu, aby takovou cenu sám stanovil. I v tomto případě nejlépe pomůže například webová stránka Coin Market Cap¹⁵⁶, která zachycuje vývoj hodnoty kryptoměn již od roku 2013 a je možné hodnotu dohledat ke konkrétnímu měsíci, dni, hodině i minutě.¹⁵⁷

Současně je nutné, v souvislosti s nakládáním s kryptoměnou takovým způsobem, připomenout, že příjemce zdanitelného plnění při naplnění vědomostního testu podle § 109 odst. 2 písm. d) zákona o DPH ručí za daň nezaplacenou poskytovatelem plnění.¹⁵⁸ K takovému opatření došlo v souvislosti s novelou zákona o DPH v roce 2017 a takové ručení vznikne v případě, kdy k úhradě dojde celkově nebo jen částečně ve virtuální měně, tedy kryptoměně. Ručení vzniká do

¹⁵⁴ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

¹⁵⁵ § 36 odst. 14 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁶ Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/>

¹⁵⁷ KYZLINK, David. Kryptoměny – souvislosti – zdanění. In: *DAUČ* [online]. 28. 10. 2021 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/clanky/9610/kryptomeny-souvislosti-zdaneni>

¹⁵⁸ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

výše nezaplacené DPH za celé zdanitelné plnění a jedná se o nástroj, který má dle důvodové zprávy k zákonu č. 170/2017 Sb.¹⁵⁹ sloužit především jako opatření zacílené proti daňovým podvodům. Dle této důvodové zprávy představují kryptoměny, jakožto prostředek směny riziko, neboť nepodléhají zákonu o platebním styku ani žádným jiným kontrolním mechanismům státu.¹⁶⁰

Poskytování služby zprostředkující směnu kryptoměny za fiat měnu nebo kryptoměnu

Dalším způsobem, jakým fyzická osoba může nakládat s kryptoaktivy je v postavení obchodníka. Obchodník může poskytovat služby, které spočívají ve směňování kryptoměny jiným osobám za fiat měnu či jinou kryptoměnu. Taková služba může některým osobám přinášet alespoň částečnou jistotu, pokud nechtějí trávit čas studiem tohoto druhu aktiv, a přesto si chtějí kryptoměnu nakoupit. Tedy, pokud fyzická osoba chce využít do jisté míry pozitivních vlastností kryptoměn a nějaké si pořídit, nemusí tak učinit sama, ale může takový nákup či prodej uskutečnit skrze jinou osobu. U tohoto způsobu nakládání s kryptoaktivy musíme znovu věnovat pozornost rozsudku SDEU C-264/14 Skatteverket v. David Hedqvist, který směnu kryptoměny za úplatu na českou korunu, euro, dolar nebo jinou fiat měnu považuje za službu, která je osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Podle tuzemské právní úpravy a konkrétně § 54 odst. 1 písm. i) zákona o DPH se takové nakládání s kryptoměnami považuje za směnárenskou činnost, která je od daně obdobně osvobozena bez nároku na odpočet daně. Stejný výkladový postup se uplatní i v případě, že dochází ke směně kryptoměny za jinou kryptoměnu za úplatu. I v takovém případě je taková činnost předmětem daně, ale je osvobozena od daně bez nároku na odpočet daně. Od obchodníků poskytujících takové služby je nutné odlišit osoby, které kryptoměnu samy vytěžily či nakoupily a chtějí je samostatně směniti za fiat měnu či jinou kryptoměnu. V takovém případě není zájmem takové osoby směnou získat pravidelný příjem, a proto taková činnost není předmětem DPH.¹⁶¹

¹⁵⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2017 Sb. kterým se mění některé zákony v oblasti daní. In: *Beck-online* [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6mjxgbpwi6q>

¹⁶⁰ KYZLINK, David. Kryptoměny – souvislosti – zdanění. In: *DAUČ* [online]. 28. 10. 2021 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/clanky/9610/kryptomeny-souvislosti-zdaneni>

¹⁶¹ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

Obchodování s kryptoměnou

Prvním krokem naprosté většiny uživatelů po okouzlení světem kryptoaktiv byl nákup kryptoměny v rámci správy svého osobního majetku, kdy následná směna není předmětem DPH. Tento prvotní způsob nakládání s kryptoměny mohl přerůst do míry, kdy fyzická osoba začne obchodovat s kryptoměny za účelem získání pravidelného příjmu. Hlavním cílem tohoto obchodování je stejně, jako u správy vlastního majetku, prostřednictvím kryptoburzy získat co největší zisk, který představuje rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou kryptoměny. Jedná se o ekonomickou činnost, kterou je možné posoudit dle § 51 odst. 1 písm. c) zákona o DPH a § 54 odst. 1 písm. j) zákona o DPH jako finanční činnost, která je osvobozena od daně bez nároku na odpočet daně.¹⁶² Jedinou výjimkou, kdy dochází k nároku na odpočet DPH je v případě, že je taková finanční služba poskytována s místem plnění mimo EU. V případě, že dochází poskytování služby odběratelům třetích zemí, tak mají obchodníci povinnost identifikovat klienta, přesně určit místo plnění a vzniká jim nárok na odpočet daně podle § 72 odst. 1 písm. d) zákona o DPH.¹⁶³

5.3. Daň z příjmů právnických osob

Samozřejmě není možno pominout fakt, že do kontaktu s kryptoaktivy se dostávají i právnické osoby. Předmětem této diplomové práce je sice přiblížit čtenáři problematiku zaměřující se na daňovou povinnost plynoucí z nakládání s kryptoaktivy fyzických osob, ale teoretickým exkurzem je možno dojít k závěru, že daňová povinnost v některých případech postihuje fyzické osoby i v případě kategorie daně z příjmů, která zahrnuje čistě právnické osoby. Takovým případem je například situace, kdy kapitálová společnost, která nakládá s kryptoaktivy dosáhne zisku, z kterého se následně rozhodně vyplatit podíl na zisku svým společníkům. Zisk z nakládání s kryptoaktivy pro společnost představuje zdanitelný příjem, který se ale následně musí v případě vyplácení podílu na zisku zdanit podruhé. Takové dvojí zdanění tedy nezatěžuje pouze právnické osoby, ale dopadá i na osoby fyzické, u kterých může po dvojím zdanění dojít k značnému snížení příjmu.¹⁶⁴

Nejdříve je nutné stanovit, kdo je poplatníkem u takové daně. U daně z příjmů právnických osob je poplatník vymezen v § 17 zákona o daních z příjmů a veřejně prospěšný poplatník v § 17a

¹⁶² Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměny (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

¹⁶³ HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. s. 17.

¹⁶⁴ TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Výplata podílu na zisku v s. r. o. In: *Portál POHODA* [online]. 19. 02. 2021 [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/vyplata-podilu-na-zisku-v-s-r-o/>

zákona o daních z příjmů. Jsou jimi příkladmo právnické osoby, organizační složka státu, podílový fond podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy a další. Po stanovení osoby, které vzniká taková daňová povinnost, je nutné vymezit z čeho se daň vypočte. Při stanovení samotného základu daně se postupuje v souladu s § 23 zákona o daních z příjmů a vychází se z výsledku hospodaření právnické osoby. Ze základu daně se následně vypočte samotná daň. Sazbu a výpočet daně upravuje § 21 zákona o daních z příjmů, který je stanoven ve výši 19 % pokud však není stanoveno jinak dle následujících odstavců daného ustanovení. Právnická osoba může zisku z nakládání s kryptoaktivy dosáhnout hned několika způsoby. Zdanitelného příjmu může právnická osoba dosáhnout například v souvislosti s těžbou kryptoměny. Činnost těžby sama o sobě nepředstavuje zdanitelný příjem, avšak příjmem je prodej takto nabyté kryptoměny. Takový prodej může být uskutečněn za fiat měnu nebo jinou kryptoměnu. Dalším způsobem, kdy právnická osoba v souvislosti s kryptoaktivy může dosahovat zisku je nákup a prodej zboží či služeb za kryptoměnu. Kryptoměna se považuje za nehmotnou, movitou a zastupitelnou věc, proto se takový příjem zdaňuje, jako příjem dosažený vzájemnou směnou. Stejně se postupuje i v případě směny kryptoměny za kryptoměnu. Avšak nejběžnějším způsobem nakládání s kryptoaktivy je určitě prodej kryptoměny za fiat měnu. Taková činnost se nepovažuje za směnárenskou činnost, a i v tomto případě se z pohledu daně z příjmů na takovou transakci a příjem pohlíží jako na prodej nehmotné movité věci.¹⁶⁵

Tímto bylo krátce shrnuto, kdy a na jakém základě může právnická osoba dosáhnout zdanitelného příjmu, který plyne z nakládání s kryptoaktivy. Avšak takový příjem sám o sobě nijak nepostihuje fyzickou osobu. Relevantní transakcí pro fyzickou osobu je až vyplácení podílu na zisku. Podíl na zisku (dividendy) je samostatným základem daně, který podléhá srážkové dani podle § 36 zákona o daních z příjmů. Zvláštní sazba daně z příjmů činí 15 % takto nabytých příjmů a samotnou úpravu daně vybírané srážkou nalezneme v § 38d zákona o daních z příjmů. K fyzické osobě, tedy příjemci podílu na zisku, se dostane již zdaněná výše příjmu. Z toho důvodu není nutné takový příjem uvádět v daňovém priznání.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf

¹⁶⁶ TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Výplata podílu na zisku v s. r. o. In: *Portál POHODA* [online]. 19. 02. 2021 [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/vyplata-podilu-na-zisku-v-s-r-o/>

5.4. Ostatní druhy daní

Vzhledem k vlastnostem kryptoaktiv a způsobu jejich užívání je zřejmé, že při nakládání s nimi dochází ke vzniku daňových povinností u fyzických osob především podle zákona o daních z příjmů a zákona o DPH. I přesto nesmíme pominout i ostatní druhy daní z pohledu daní v úzkém smyslu a analyzovat, zda není možné, aby i u nich došlo ke vzniku daňové povinnosti pramenící z nakládání s tímto druhem aktiv. Mezi takové daně můžeme řadit daň z nemovitých věcí, silniční daň, daň z hazardních her, spotřební daně a energetické daně.

5.4.1. Daň z nemovitých věcí

První z takto jmenovaných daní je daň z nemovitých věcí, která je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí (dále jen „zákon o dani z nemovitých věcí“). Předmětem tohoto zákona je daň z pozemků, která je upravena v § 2 až 6 zákona o dani z nemovitých věcí a daň ze staveb a jednotek, která je upravena v ustanoveních § 7 až 11a zákona o dani z nemovitých věcí. Předmět této daně je tedy striktně limitovaný na tyto nemovité věci, které se nacházejí na území České republiky a nemůžeme se v souvislosti s ní setkat s možností zdanění nakládání s kryptoaktivy. Avšak v bouřlivě se rozvíjejícím světě kryptoaktiv se už setkáváme s existencí takzvaného Metaversu, tedy virtuálního světa, ve kterém je mimo jiné možné si pořídit virtuální pozemky.¹⁶⁷ U daně z nemovitých věcí jsme díky její povaze a legislativní úpravě svázání pouze s nemovitými věcmi, které se nacházejí na tuzemském území, ale je možné, že technologický a legislativní vývoj dospěje do bodu, kdy budou i tyto virtuální pozemky předmětem této nebo úplně jiné daně a budou pro fyzické osoby představovat další daňovou povinnost.

5.4.2. Silniční daň

Dalším druhem daně je silniční daň, která je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční (dále jen „zákon o dani silniční“). Předmětem této daně je mimo vymezené výjimky dle § 2 zákona o dani silniční zdanitelné vozidlo. Jedná se o taková vozidla, která byla vyrobena pro provoz na pozemních komunikacích a byla určena pro přepravu osob, zvířat nebo věcí. Tato vozidla musí být současně registrována v registru vozidel, provozována v České republice, a

¹⁶⁷ What Is the Metaverse? In: *Binance academy* [online]. 21. 09. 2021 [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: https://academy.binance.com/en/articles/what-is-the-metaverse?utm_campaign=googleleadsxacademy&utm_source=googleleadwords_int&utm_medium=cpc&ref=HDYAHEES&gclid=CjwKCAjw2OiaBhBSEiwAh2ZSP0jvUEu4qSOFTJ51YGymt-tGmPkWsIQ6SBuQ9BvYhKHZnrB-OzOKIxoCbB4QAvD_BwE

zároveň musí být taková vozidla využívána k podnikání, jiné samostatné činnosti nebo používána v přímé souvislosti s podnikáním. Již z takto konkrétního vymezení předmětu daně je patrné, že ani z této daně při nakládání s kryptoaktivy fyzickým osobám nevzniká daňová povinnost.

5.4.3. Daň z hazardních her

Daňová povinnost vzniká také v souvislosti s daní z hazardních her, která je upravena zákonem č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her (dále jen „zákon o dani z hazardních her“). Předmět této daně je ustanoven v § 2 zákona o dani z hazardních her a je jím provozování hazardní hry na území České republiky pro účastníka hazardní hry. Daňová povinnost vzniká provozovateli hazardní hry, který je držitelem příslušného oprávnění, nebo je jejím ohlašovatelem.¹⁶⁸ Takové osobě by mohla vzniknout daňová povinnost vzniklá prostřednictvím nakládání s kryptoaktivy pouze za předpokladu, že by například výherní cenou hazardní hry byla například kryptoměna. I to, ale nemá pro tuto daň význam z pohledu vypočtení a výše samotné daně.

5.4.4. Spotřební daně

Další daní z pohledu úzkého vymezení daní jsou spotřební daně, které jsou upraveny zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních (dále jen „zákon o spotřebních daních“). Jedná se společně s energetickými daněmi a DPH o daně nepřímé. Předmětem těchto daní jsou dle § 7 zákona o spotřebních daních vybrané výrobky, které jsou vyrobené nebo dovezené na území Evropské unie. Mezi takové vybrané výrobky patří minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky.¹⁶⁹ I v tomto případě je vymezen dosti konkrétní předmět daňové úpravy a nakládání s kryptoaktivy této dani nepodléhá.

5.4.5. Energetické daně

Energetické daně, někdy označované jako ekologické daně jsou povinností, která je konkrétně tuzemsky upravena zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (dále jen „zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů“). Tyto daně podléhají harmonizaci v rámci Evropské unie a jedná se o daně, které úmyslně zatěžují energie a jejich smyslem je snížit spotřebu energií a tím i snížit produkci plynů CO₂. Tyto nepřímé daně jsou uvaleny na energie v případě, kdy dochází

¹⁶⁸ § 1 zákona č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁹ § 1 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů

k jejich prodeji konečnému uživateli. Energetické daně se vztahují na zemní plyn a další plyny, pevná paliva a elektřinu. I v tomto případě mají tyto daně natolik konkrétní využití, které se neslučuje se způsoby nakládání s kryptoaktivy. Je ale možné zmínit, že při získávání kryptoměn prostřednictvím jejich těžby dochází k nadměrnému využívání energií, což je v rozporu s myšlenkou nejen této daně, ale i Kyotského protokolu. Proto je možné, že i z tohoto důvodu může dojít k rozšíření daňových povinností, a může dojít k jejich zpřísnění v případě využívání energií pro těžbu kryptoměn.¹⁷⁰

Po tomto rychlém průzkumu napříč ostatními druhy daní je patrné, že jejich konkrétně vymezený předmět není přímo namířen na nakládání s kryptoaktivy. Je sice pravdou, že zmínku konkrétně o kryptoaktivech nenalezneme ani v zákoně o daních z příjmů a zákoně o DPH, ale i přes to obecná právní úprava těchto zákonů nakládání s těmito aktivy zahrnuje, a na jejím základě fyzickým osobám vzniká daňová povinnost. Tedy není nutné, aby se legislativní úprava přímo zaměřovala na kryptoaktiva, ale důležitým aspektem, který se musí v tomto ohledu posuzovat, je zda lze způsob nakládání podřadit pod zdanitelnou činnost vymezenou zákony upravujícími tyto ostatní druhy daní.

¹⁷⁰ BAKEŠ, M., KARFÍKOVÁ, M., KOTÁB, P., MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7. s. 190–192.

Závěr

Kryptoaktiva v porovnání s jinými tradičními druhy aktiv neexistují dlouho, ale za tak krátkou dobu dokázaly obstát nejedné překážce. Existence by se dala datovat maximálně v jednotkách let a kryptoaktiva již prokázala, že v současném světě mají své místo a také význam. Jedná se o výdobytek dnešní doby, který je výsledkem současné globalizace, otevřené společnosti a *contrario* i existence uzavřených společností, které mohou omezovat lidská práva.

Kryptoaktiva mohou jednotlivcům uvolnit ruce, poskytovat jistotu, nebo být prostředkem zajištění, pokud se jednotlivec stane obětí politických nebo ekonomických machinací. Zároveň mohou být i nástrojem, který je v současné době dosti obtížně cenzurovatelný státem. Jejich povaha a vlastnosti mohou nejen poskytovat ekonomickou nezávislost na centrálních bankách, ale poskytují i jiný rozměr, který jednotlivcům usnadňuje globálně rozšířit myšlenku a umožňuje utlačovaným být o něco větší „kapkou v moři“. V diplomové práci autor dospěl k závěru, že tato nová technologie s sebou nese jen pozitivní stránku, z toho důvodu je nutné pozornost věnovat i té negativní. Stejně tak jako může být kryptoměna nejen médiem, které je voláním o pomoc, může být i prostředkem, který může šířit nenávistné myšlenky a nedemokratické postoje, které lze jen zcela obtížně cenzurovat. Negativní aspekty nejsou patrné pouze na úrovni lidskoprávní, ale i na té ekonomické, kdy mohou být prostředkem financování terorismu, organizovaných zločineckých skupin nebo být platidlem na černém trhu.

Z těchto závěrů je patrné, že je nutné kryptoaktiva nepřehlížet a regulovat. Je běžné, že technologický vývoj je rychlejší než ten legislativní. Avšak je třeba si připomenout, že takové zpoždění má své opodstatnění v tom, že legislativa na technologický vývoj pouze reaguje a vzhledem k rychlosti vývoje je pouze otázkou, zda mohla zareagovat rychleji. Již dnes existují státy a nadnárodní instituce, které se snaží kryptoaktivům poskytnout dostatečně konkrétní regulativní rámec, ale existuje i druhá strana spektra, která vyčkává na reakci těch odvážnějších a sleduje, jak právě oni tuto novou technologii uchopí. Významným představitelem odvážného konce spektra je Evropská unie, která připravuje nařízení o trzích s kryptoaktivy (Markets in Crypto-Assets)¹⁷¹ a s termínem kryptoaktiv pracuje v připravovaném nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené technologií sdíleného registru (Pilot Regime)¹⁷². Dá se předpokládat, že Česká republika vyčkává na vyústění závěrů Evropské unie a v současné době

¹⁷¹ Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>

¹⁷² Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologii sdíleného registru. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2020 [cit. 2022-03-08], 2020/0267. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020PC0594>

nepodniká kroky vedoucí ke snaze poskytnout kryptoaktivům tuzemský legislativní rámec. Podle současné právní úpravy Česká republika považuje kryptoaktiva za věc nehmotnou, movitou, zastupitelnou a zužitelnou, a právě vzhledem k nehmotné podstatě tohoto aktiva, je nepovažuje za cenný papír.

Je znovu nutné připomenout, že označení kryptoaktiva je jedním z nejnovějších pojmenování a většina laické veřejnosti s ním ještě nepřišla do styku. Mnohem rozšířenějším označením je termín kryptoměn, který spadá pod zastřešující kryptoaktiva. Ke kryptoměnám se již několikrát vyjádřila řada tuzemských státních orgánů, mezi kterými je například ČNB, MF nebo GFŘ. Všechny tyto orgány významnost kryptoměn nepodceňují a snaží se ve svých vyjádřeních poskytnout veřejnosti výkladové řešení v prostoru obecné legislativní úpravy. V souvislosti se závěry těchto státních orgánů autor v práci dospěl k závěru, že kryptoměny nelze vzhledem ke svým vlastnostem považovat za peníze, měnu a ani investiční nástroje. Tyto závěry vytvořily výchozí prostředí při řešení hlavního cíle této diplomové práce, kterou je daňová povinnost fyzických osob z činností s kryptoaktivy. Pro správné uchopení a pochopení souvislostí obklopující kryptoměny v rámci daňověprávní úpravy autor jejich jednotlivé vlastnosti představil na nejznámějším představiteli kryptoměn – bitcoinu. Cílem této části práce bylo, na příkladu bitcoinu, čtenáři přiblížit fenomén kryptoměn, jelikož správné pochopení technologického fungování usnadňuje jejich zařazení v rámci daňových povinností.

Už je tedy známo, že kryptoaktiva jsou v dnešní společnosti významným pojmem, který by se neměl přehlížet v nespočtu právních oborů. Tato práce je věnována daňovému oboru a v souvislosti s ním vznikajícím daňovým povinnostem fyzických osob. Charakteristická vysoká volatilita kryptoaktiv, jejichž hodnota se odvíjí čistě od fungování trhu, může mít za následek dosti významná zhodnocení, která mohou být častokrát předmětem tuzemských daní. Vzhledem k rekordním rozdílům hodnot mohou být kryptoaktiva jen těžce přehlédnutelným aktivem v poli pramenů státních příjmů. Daně tvoří hlavní příjem do státního rozpočtu, a proto GFŘ vede důležité kroky k tomu, aby usnadnilo a konkretizovalo výklad kryptoaktiv v souvislosti s daňovými povinnostmi. Vzhledem k velkému počtu způsobů nakládání s kryptoaktivy bylo cílem této práce zaměřit se na činnosti fyzických osob. Kryptoaktiva neobklopuje legislativní nepřehlednost jen na úrovni vymezení samotného pojmu, ale je zřejmá i na úrovni daňové úpravy. Mnoho fyzických osob, vzhledem k decentralizované povaze kryptoaktiv, předpokládá, že s nimi spojené příjmy nejsou předmětem žádných z daní. Naopak někteří správně předpokládají, že činnosti s kryptoaktivy podléhají daňové povinnosti, ale následně narážejí na problém při aplikaci obecných daňových postupů. O daňové povinnosti v nedávné době informovala i finanční správa,

když v červenci roku 2022 seznámila veřejnost se zahájením kontrolní akce za účelem prověření správnosti zdanění příjmů spojených s kryptoměnou za roky 2019 a 2020.¹⁷³

Cílem této práce bylo pracovat v souvislosti s těmito činnostmi především se zákonem o daních z příjmů a zákonem o DPH a v rámci nich identifikovat aplikační problematiku a vysvětlit čtenáři způsob, jak mohou daňovou povinnost fyzické osoby v souladu se současnou daňověprávní úpravou správně splnit. Vybral jsem ty nejvýznamnější způsoby nakládání s kryptoaktivy a pomocí aktuální obecné úpravy stanovil postup, jak u takových činností správně daňovou povinnost stanovit. Dle názoru autora, mezi nejvýznamnější příjmy plynoucí z činností z kryptoaktiv a konkrétně z kryptoměn, jsou zařazeny především příjmy plynoucí z jejich směny za fiat měnu, kryptoměnu nebo zboží a služby. Z pohledu daní z příjmů samotný proces těžby kryptoměn zdanitelným příjmem není, ale jejich následná směna ano. V rámci daní z příjmů fyzických osob autor dospěl k závěru, že kryptoaktiva lze zařadit do každého druhu příjmů. U příjmů ze závislé činnosti podle § 6 zákona o daních z příjmů je možno se setkat se situací, kdy zaměstnavatel vyplácí alespoň část mzdy prostřednictvím kryptoměny. V rámci příjmů ze samostatné činnosti podle § 7 zákona o daních z příjmů je důležité věnovat pozornost právě těžbě kryptoměn, a případně i příjmu z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku. Autor dospěl k závěru, že nakládání s kryptoaktivy může ovlivnit daňovou povinnost fyzických osob i v rámci § 8, který se věnuje příjmům z kapitálového majetku. Je sice pravdou, že kryptoaktiva nejsou investičním nástrojem, ale může s nimi nakládat nebo obchodovat právnická osoba. Tato právnická osoba nabude příjmů z těchto činností a následně se tyto příjmy rozhodne vyplatit prostřednictvím podílu na zisku. Takový příjem pochází z činností z kryptoaktiv a představuje příjem i pro fyzické osoby. Dále, pokud fyzická osoba nabude příjem z nájmu movitých či nemovitých věcí hrazených kryptoměnou, se jedná o příjem, který je předmětem § 9 zákona o daních z příjmů. Nejširší množinou, pod kterou lze zařadit směnu kryptoměn za fiat měnu, kryptoměnu, zboží nebo služby a NFT za fiat měnu nebo kryptoměnu, jsou ostatní příjmy upravené v § 10 zákona o daních z příjmů a jedná se o správu osobního majetku. Po identifikaci, že se tyto způsoby nakládání s kryptoměnou považují za zdanitelné příjmy, tato práce uvádí, jak stanovit základ daně, což je také častokrát předmětem problému při stanovení daňové povinnosti. Další významnou daní je DPH, v rámci které fyzickým osobám také vznikají daňové povinnosti pramenící z činností s kryptoaktivy. Jedná se především o těžbu kryptoměn v poolu a nákup a

¹⁷³ Generální finanční ředitelství. Orgány Finanční správy zahájily cílenou kontrolní akci za účelem prověření správnosti zdanění příjmů spojených s kryptoměny (např. Bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 11. 07. 2022 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy-gfr/tiskove-zpravy-2022/organy-financni-spravy-zahajily-cilenou>

prodej zboží nebo služeb za kryptoměnu. Naopak poskytování služby zprostředkující směnu kryptoměny za fiat měnu nebo kryptoměnu se považuje za směnárenskou činnost, která sice je předmětem DPH, ale je od ní osvobozena bez nároku na odpočet daně. Dále obchodování s kryptoměnou (tj. nákup a prodej za účelem získávání pravidelného příjmu) je činností finanční, která je také osvobozena od daně bez nároku na odpočet daně. Těžba kryptoměn i případná další směna předmětem DPH není.

K poskytnutí obecného rámce bylo nutné věnovat pozornost i dani z příjmů právnických osob, u které je teoretickým exkurzem možné také dospět k závěru, že i v rámci ní může nakládání s kryptoaktivy ovlivnit výši daňové povinnosti fyzických osob. Pro úplnost byl věnován prostor i ostatním druhům daní, u kterých autor dospěl k závěru, že v souvislosti se současnou daňověprávní úpravou nedochází k činnostem s kryptoaktivy, které by byly přímo předmětem těchto daní.

Lze shrnout, že fyzická osoba nakládající s kryptoaktivy, by měla při současné daňověprávní úpravě věnovat pozornost především dani z příjmů a DPH. Avšak v rámci těchto daní musí být fyzické osoby obezřetné, jelikož jednotlivé činnosti s kryptoaktivy se v rámci každé z daní mohou posuzovat odlišně. Například samotná těžba kryptoměn nepodléhá dani z příjmů ani DPH, ale rozdílné posouzení lze sledovat u její následné směny. Směna kryptoměny podle zákona o DPH není předmětem daně, ale dle zákona o daních z příjmů je příjmem ke zdanění. Dalším případem je směna kryptoměn na fiat měnu či jinou kryptoměnu, která není předmětem DPH v případě spravování vlastního majetku, ale v případě soustavného obchodování kryptoměn se jedná o finanční činnost, která je předmětem DPH, je ale osvobozena od daně bez nároku na odpočet daně. Na rozdíl od daně z příjmů, kde směna kryptoměn na fiat měnu či jinou kryptoměnu generuje příjem, který je předmětem této daně, a to v případě jak samotné správy vlastního majetku v § 10 zákona o daních z příjmů nebo v rámci samostatné činnosti podle § 7 zákona o daních z příjmů. Shodu u posouzení činnosti z pohledu obou významných daní můžeme nalézt v případě nákupu zboží nebo služeb za kryptoměny. Taková činnost je nejen předmětem daní z příjmů, ale i DPH.

Na závěr lze konstatovat, že tato práce poskytuje argumenty k nutnosti regulace kryptoaktiv, objasňuje hlavní motivy, proč je tato regulace potřebná a poukazuje na nově vznikající legislativní počiny. Současně je věnován prostor přístupu tuzemské právní úpravy a přístupu relevantních státních orgánů. V rámci diplomové práce autor dospěl k závěru, že tato aktiva potřebují konkrétní legislativní úpravu, aby byla pro její uživatele lépe srozumitelná. Je patrné, že nedostatečně konkrétní daňověprávní úprava v praxi vytváří nesrovnalosti, které ústí ve všeobecnou nejistotu i v tomto právním oboru.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

- BAKEŠ, M., KARFÍKOVÁ, M., KOTÁB, P., MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7.
- BĚLINA, M., DRÁPAL, L. a kol.: *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 1508 s. ISBN 978-80-7400-759-0.
- DAYI, Faruk. The Global Financial System's New Tool: Digital Money. In: HACIOGLU, Umit, ed. *Blockchain Economics and Financial Market Innovation: Financial Innovations in the Digital Age*. Singapore: Springer, 2019, s. 17-39. ISBN 978-3-030-25275-5.
- DVOŘÁKOVÁ, Veronika, PITTLERLING, Marcel a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 304 s. ISBN 978-80-7598-315-2.
- HANYCH, Michal, DRGOVÁ, Anna a GREMLICA, Michal. *Zdanění kryptoměn*. Brno: Michal Hanych, 2018, 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4.
- HOBZA, Martin. ICO a tokeny optikou práva kapitálového trhu: mohou být tokeny investičními cennými papíry? *Bulletin advokacie*, 2019, č. 3. ISSN 1210-6348.
- HOBZA, Martin. Kryptoaktiva: aktuální regulační trendy. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 193-200. ISBN 978-80-7598-591-0.
- KALISKÝ, Boris. *Bitcoin a ti druzí*. Praha: IFP Publishing s.r.o., 2018, 136 s. ISBN 978-80-87383-71-1.
- KARFÍKOVÁ, Marie. a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s. ISBN 978-80-7552-935-0.
- KRÜCKEBER, Sinan, SCHOLZ, Peter, ed. Cryptocurrencies as an Asset Class. In: GUESMI, Khaled a Samir SAADI, GOUTTE, Stéphane, ed. *Cryptofinance and Mechanisms of Exchange: The Making of Virtual Currency*. Singapore: Springer, 2019, s. 1-28. ISBN 978-3-030-30738-7.
- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- LICHNOVSKÝ, O., ONDRÝSEK, R., NOVÁKOVÁ, P., KOSTOLANSKÁ, E., ROZEHNAL, T. *Daňový řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1082 s. ISBN 978-80-7400-838-2

- MARTINÍK, Pavel. Virtuální měny jako investiční nástroje: Dopady do českého práva. In: PICHRT, Jan, BOHÁČ, Radim, MORÁVEK, Jakub (eds.). *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 209-215. ISBN 978-80-7598-591-0.
- MEHTA, Neel, Adi AGASHE a Parth DETROJA. *Bubble or Revolution? The present and Future of Blockchain and Cryptocurrencies*. 2. vyd., 2. rev. Paravane Ventures, 2021, 331 s. ISBN 978-0-578-52815-1.
- METCALFE, William. Ethereum, Smart Contracts, DApps. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 77-93. ISBN 978-981-15-3376-1.
- OMOTE, Kazumasa a Makoto YANO. Bitcoin and Blockchain Technology. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 129-136. ISBN 978-981-15-3376-1.
- PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 664 s. ISBN 978-80-7400-833-7.
- REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. Praha: Management Press, s.r.o., 2011, 560 s. ISBN 978-80-7261-230-7.
- TERRA, Ben J.M., KAJUS, Julie. *A Guide to the European VAT directives. Volume 1., Introduction to European VAT*. Amsterdam: IBFD, 2017. ISBN 978-90-8722-398-4.
- URBÁNKOVÁ, D. Pojem daně z pohledu daňové právní teorie. *Daně*, 1998, č.6. ISSN 1210-8103.
- VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2016*. Praha: VOX, 2016, 396 s. ISBN 978-80-87480-44-1.
- YANO, Makoto, Chris DAI, Kenichi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. Creation of Blockchain and a New Ecosystem. In: YANO, Makoto, Chris DAI, Kenishi MASUDA a Yoshio KISHIMOTO. *Blockchain and Crypto Currency: Building a High Quality Marketplace for Crypto Data*. Singapore: Springer, 2020, s. 1-20 ISBN 978-981-15-3376-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

- Advice. Initial Coin Offerings and Crypto-Assets. In: *European Securities and Markets Authority* [online]. 09. 01. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-1391_crypto_advice.pdf
- Bitcoin. In: *Coin Market Cap* [online]. [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/>
- Committee on Payments and Market Infrastructures. Digital currencies. In: *Bank for International Settlements* [online]. 2015 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.bis.org/cpmi/publ/d137.pdf>
- České předsednictví úspěšně dokončilo projednávání nařízení o trzích s kryptoaktivy. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 11. 10. 2022 [cit. 2022-11-1]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/ceske-predsednictvi-uspesne-dokoncilo-pr-49002/>
- D'ALIESSI, Michele. How Does the Blockchain Work? Blockchain technology explained in simple words. In: *One Zero* [online]. 01. 01. 2016 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://onezero.medium.com/how-does-the-blockchain-work-98c8cd01d2ae>
- Definition of cryptocurrency. In: *Lexico.com* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.lexico.com/en/definition/cryptocurrency>
- Definition of cryptocurrency. In: *Oxford Learner's Dictionaries* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/cryptocurrency?q=cryptocurrency>
- EMUN Family Office_KONTINUITA HODNOT. Kryptoměny, investiční zlato. In: *Youtube.com* [online]. 15. 10. 2021 [cit. 2022-10-07]. Dostupné z: <https://youtu.be/177CXqo4s3w>
- ESMA. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/mezinarodni-aktivity/esma/>
- Generální finanční ředitelství. Informace k daňovému posouzení transakcí s kryptoměnami (např. bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 2022 [cit. 2022-10-7]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/Info_kryptomeny_GFR.pdf
- Generální finanční ředitelství. Odpověď na veřejný dotaz: Zdanění kryptoměn. In: *SimpleTax* [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf

- Generální finanční ředitelství. Orgány Finanční správy zahájily cílenou kontrolní akci za účelem prověření správnosti zdanění příjmů spojených s kryptoměny (např. Bitcoin). In: *Finanční správa* [online]. 11. 07. 2022 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy-gfr/tiskove-zpravy-2022/organy-financni-spravy-zahajily-cilenou>
- Gold Price: where the world checks the world price. In: *Goldprice.org* [online]. [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://goldprice.org/>
- HM Revenue & Customs. VAT treatment of Bitcoin and similar cryptocurrencies. In: *GOV.UK* [online]. 19. 12. 2018 [cit. 2022-10-25]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/collections/cryptoassets#vat-treatment-of-bitcoin-and-similar-cryptocurrencies>
- HORÁK, Filip a Kristýna TUPÁ. Čeká krypto aktiva přival regulace? In: *KPMG Legal* [online]. 06. 02. 2019 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.kpmglegal.cz/blog/ceka-krypto-aktiva-prival-regulace>
- Je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB? In: *Česká národní banka* [online]. 19. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2018-13/>
- KAMAU, Rufas. What Is Bitcoin Pizza Day, And Why Does The Community Celebrate On May 22? In: *Forbes* [online]. 09. 05. 2022 [cit. 2022-10-20]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/rufaskamau/2022/05/09/what-is-bitcoin-pizza-day-and-why-does-the-community-celebrate-on-may-22/>
- KYZLINK, David. Kryptoměny – souvislosti – zdanění. In: *DAUČ* [online]. 28. 10. 2021 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/clanky/9610/kryptomeny-souvislosti-zdaneni>
- NAKAMOTO, Satoshi. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. In: *bitcoin.org* [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
- PÁRAL, Antonín a Matouš VONDRÁK. Kryptoměnové coiny a tokeny - Jaký je mezi nimi rozdíl? In: *Finex* [online]. 20. 08. 2022 [cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://finex.cz/kryptomenove-coiny-a-tokeny-jaky-je-mezi-nimi-rozdil/>
- PETROVÁ, Sofie. Autorskoprávní ochrana ve světle fenoménu NFT's. In: *Codexis* [online]. 31. 01. 2022 [cit. 9.3.2022]. Dostupné z: <https://app.codexis.cz/doc/LT/129204>
- POPOV, Artem. Low-Volatility Cryptocurrencies: The Different Types, Their Potentials And The Underlying Technology. In: *Forbes* [online]. 16. 01. 2020 [cit. 2022-10-31]. Dostupné z:

- <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2020/01/16/low-volatility-cryptocurrencies-the-different-types-their-potentials-and-the-underlying-technology/?sh=6e05e7702977>
- Report with advice for the European Commission on crypto-assets. In: *European Banking Authority* [online]. 09. 01. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2545547/67493d-aa-85a8-4429-aa91-e9a5ed880684/EBA%20Report%20on%20crypto%20assets.pdf?retry=1>
- RINDOVÁ, Iva, Hana JEDLANOVÁ a Lenka NOVÁKOVÁ. Zaměstnanecké akcie z pohledu daně z příjmů fyzických osob. In: *Práce a mzda* [online]. 22. 02. 2019 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.praceamzda.cz/clanky/zamestnanecke-akcie-z-pohledu-dane-z-prijmu-fyzickych-osob>
- Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Ucetnictvi_2018_Sdeleni-MF-k-uctovani-a-vykazovani-digitalnich-men.pdf
- Set up your Ledger Nano S. In: *Ledger* [online]. 15. 09. 2022 [cit. 2022-16-09]. Dostupné z: <https://support.ledger.com/hc/en-us/articles/360000613793-Set-up-your-Ledger-Nano-S?docs=true>
- SUCHÁ, Anna. Lze zaměstnanci vyplácet mzdu v cizí měně? In: *BNT attorneys in CEE* [online]. 24. 04. 2019 [cit. 2022-10-07]. Dostupné z: <https://bnt.eu/cs/pravni-novinky/lze-zamestnanci-vyplacet-mzdu-v-cizi-mene/>
- SUCHAN, Stanislav. Zdanění kryptoměn. In: *DU.cz, Daně, účetnictví, právo, práce a mzdy pro profesionály* [online]. 15. 03. 2022 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: https://www.du.cz/33/zdaneni-kryptomen-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Ese11EiNjoMQpopVCQH8tL_q-YvtQ65g8w/#:~:text=Mzda%20mus%C3%AD%20b%C3%BDt%20dle%20ZP,kurzem%20a%20datem%2C%20adresou%20pen%C4%9B%C5%BEenky
- THOMPSON, Barbara. BEST Crypto Wallets: Top 20 Bitcoin Wallets App for 2022. In: *Guru99* [online]. 2022 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.guru99.com/best-bitcoin-cryptocurrency-wallets.html>
- TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Výplata podílu na zisku v s. r. o. In: *Portál POHODA* [online]. 19. 02. 2021 [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/vyplata-podilu-na-zisku-v-s-r-o/>
- Upper Echelon. The Bored Ape Conspiracy (theory) - A Cultural Disease. In: *Youtube.com* [online]. 16. 06. 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://youtu.be/tRPHZQFuT24>

VEŘEJNÁ KONZULTACE BLOCKCHAIN, VIRTUÁLNÍ MĚNY A AKTIVA: využití technologie blockchain k evidenci cenných papírů. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 30. 11. 2018 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2018-11-30_Verejna-konzultace-Blockchain-virtualni-meny-a-aktiva.pdf

What Is the Metaverse? In: *Binance academy* [online]. 21. 09. 2021 [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: https://academy.binance.com/en/articles/what-is-the-metaverse?utm_campaign=googleleadsxacademy&utm_source=googleadwords_int&utm_medium=cpc&ref=HDYAHEES&gclid=CjwKCAjw2OiaBhBSEiwAh2ZSP0jvUEu4qSOFTJ51YGymt-tGmPkWslQ6SBuQ9BvYhKHznrb-OzOKIxoCbB4QAvD_BwE

WOLF, Karel. Náš postoj ke kryptoměnám? Nepomáhat, nechránit, neškodit, nevodit za ruku. In: *Česká národní banka* [online]. 21. 12. 2017 [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/verejnost/servis-pro-media/autorske-clanky-rozhovory-s-predstaviteli-cnb/Nas-postoj-ke-kryptomenam-Nepomahat-nechranit-neskodit-nevodit-za-ruku/>

Seznam použitých právních předpisů

BERICHT UND ANTRAG DER REGIERUNG AN DEN LANDTAG DES FÜRSTENTUMS LIECHTENSTEIN BETREFFEND DIE SCHAFFUNG EINES GESETZES ÜBER TOKEN UND VT DIENSTLEISTER (TOKEN-UND VT-DIENSTLEISTER-GESETZ; TVTG) UND DIE ABÄNDERUNG WEITERER GESETZE. In: *Landesverwaltung Fürstentum Liechtenstein* [online]. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://llv.li/files/srk/bua_054_2019_tvtg.pdf

Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2017 Sb. kterým se mění některé zákony v oblasti daní. In: *Beck-online* [online]. [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6mjxgbpwi6q>

LOI no 2019-486 du 22 mai 2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises. In: *Légifrance. Le service public de la diffusion du droit* [online]. 22. 05. 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038496102?init=true&page=1&query=2019-486&searchField=ALL&tab_selection=all

Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologii sdíleného registru. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2020

- [cit. 2022-03-08], 2020/0267. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020PC0594>
- Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937. In: *EUR-Lex* [online]. 24. 09. 2019 [cit. 2022-03-08], 2020/0265. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593&qid=1647207403800>
- Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (přepracované znění)
- Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky
- VIRTUAL FINANCIAL ASSETS ACT. AN ACT to regulate the field of Initial Virtual Financial Asset Offerings and Virtual Financial Assets and to make provision for matters ancillary or incidental thereto or connected therewith. In: *Ministry for Justice, Culture and Local Government* [online]. 01. 11. 2018 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://legislation.mt/eli/cap/590/eng>
- Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví
- Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů
- Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité judikatury

Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 8. března 1988. Apple and Pear Development Council proti Commissioners of Customs and Excise.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. října 2015 ve věci C-264/14, Skatteverket v. David Hedqvist

Daňové povinnosti fyzických osob plynoucí z činností s kryptoaktivy

Abstrakt

Tématem diplomové práce jsou daňové povinnosti fyzických osob plynoucí z činností s kryptoaktivy. Dílčími cíli je správná interpretace nového termínu kryptoaktiv a jejich legislativní zařazení podle současné právní úpravy. Závěry těchto dílčích cílů tvoří základ ke správnému posouzení samotného hlavního cíle práce, kterým je identifikace vybraných činností fyzických osob s kryptoaktivy a následně správné posouzení, zda spadají pod některé z daňových povinností fyzických osob dle současné daňové právní úpravy.

Práce je zahájena úvodem, ve kterém je podrobněji popsán koncept práce a hlavní motivace, která stojí za zvolením tohoto tématu. Za hlavní částí následuje závěr, který poskytuje shrnutí posuzovaných skutečností a doporučení, jakým směrem by se měla vyvíjet současná daňová právní úprava. Hlavní text práce je rozdělen do pěti částí.

První část je věnována novému termínu kryptoaktiv a především její současné a připravované legislativní úpravě na úrovni Evropské unie. V téže části je představen postoj vybraných států k tomuto druhu aktiv a následně i přístup tuzemské legislativní úpravy.

Druhá část je zaměřena konkrétněji na kryptoměny, a především na srovnání jejich vlastností s penězi, měnou a investičními nástroji. Pohled na kryptoměny je doplněn závěry předních státních orgánů, a to konkrétně Ministerstva financí, České národní banky a Generálního finančního ředitelství.

Třetí část obsahuje zaměření se na nejznámějšího představitele kryptoměn, bitcoin. Vymezení příkladné kryptoměny slouží ke správnému pochopení fungování tohoto druhu aktiv a samotné problematiky, která kryptoměnu obklopuje.

Další, čtvrtá část práce zdůrazňuje důležitost daní v rámci státního zřízení a popisuje jejich základní členění, které slouží jako podklad pro zařazení jednotlivých činností s kryptoaktivy.

Poslední pátá část práce je věnována vybraným činnostem s kryptoaktivy, které jsou následně podřazeny pod jednotlivé druhy daní. V této části dochází k identifikaci způsobů nakládání s kryptoaktivy a následně správné stanovení daňové povinnosti fyzických osob dle jednotlivých druhů daní. Pozornost je věnována především dani z příjmů a dani z přidané hodnoty, které jsou doplněny o závěry v rámci ostatních daní, které nabízí tuzemská daňová právní úprava.

Tax liabilities of natural persons arising from activities with cryptoassets

Abstract

The focus of this master thesis is tax liabilities of natural persons arising from activities with cryptoassets. The sub-objectives are the correct interpretation of the new term cryptoassets and their legislative classification under the current regulations. The conclusions of these sub-objectives form the basis for a correct assessment of the main objective of the thesis itself, which is the identification of selected activities of natural persons with cryptoassets and subsequently a correct assessment of whether they fall under any of the tax liabilities of natural persons under the current tax legislation.

The thesis starts with an introduction, in which the concept of the thesis and the main motivation behind the choice of this topic are described in detail. The main part is followed by a conclusion which provides a summary of the facts examined and recommendations on the direction in which the current tax legislation should evolve. The main body of the thesis is divided into five parts.

The first part is devoted to the new term cryptoassets and especially its current and forthcoming legislation at the level of the European Union. In the same part, the attitude of selected countries towards this type of assets is presented, followed by the approach of domestic legislation.

The second part focuses more thoroughly on cryptocurrencies, and in particular on the comparison of their characteristics with money, currency and financial instruments. The view on cryptocurrencies is complemented by the conclusions of leading state authorities, namely the Ministry of Finance, the Czech National Bank, and the General Financial Directorate.

The third part provides focus on the most well-known representative of cryptocurrencies, Bitcoin. The definition of an exemplary cryptocurrency serves to properly understand the functioning of this type of asset and the very issues surrounding cryptocurrency.

The following, fourth part of the thesis emphasizes the importance of taxes within the state system and describes their basic structure, which serves as a basis for the classification of individual activities with cryptoassets.

The last fifth part of the thesis is devoted to selected operations with cryptoassets, which are then classified under individual types of taxes. This part identifies the means of handling cryptoassets and the subsequent correct determination of the tax liability of natural persons according to the individual types of taxes. The attention is mainly focused on income tax and value added tax, which are supplemented by conclusions within the framework of other taxes offered by the domestic tax legislation.

Klíčová slova

Kryptoaktiva, zdaňování, fyzické osoby

Key words

Cryptoassets, taxation, natural persons